

LETNIK XXVII, ŠTEVILKA 2-3/2011

NOVA GLASIL O
FILATELISTIČNE
ZVEZE SLOVENIJE
FILATELIJA

ISSN 1408-0303

Nov nacionalni sodnik	5
Boštjan Petauer	
Redne znamke Velike Britanije med 1967 in 1970	6
Veselko Guštin	
Znamke za 300 din STO-VUJA	12
Veni Ferant	
Tisk letošnjih filatelističnih esejev	15
Niko Jereb	
Pisma iz Antarktike	18
Peter Suhadolc	
Peto Evropsko prvenstvo tematske filatelije, Essen 2011	26
Mihael I. Fock	
Sveta dežela – zlati Jeruzalem	29
Knjižnica dr. Antona Lavriča – Novosti pomlad 2011	30
Veni Ferant	
Alpe-Adria Phila 2011	31
Veselko Guštin	
Svetovna fil. razstava Indipex 2011	34
Staša Bračič	
Balatunfüred – HUNFILA 2011	36
Robert Jordan	
FIMERA in FIRAMLA 2011	38
5Okno Kranj 2011	45
Bojan Bračič	
Maribofila 2012	46
Pisma še niso za v staro šaro	48
Redna letna skupščina FZS	49
Igor Pirc, Bojan Bračič	
Johann (Hans) Gerstner na slovenski in češki znamki	50
Srečko Beričič	
Leto ribe Faronike	54
Kje so naše ladje	56
Odgovor na nagradno vprašanje	57
Nagradna uganka	59

NOVA FILATELIJA

Glasiló Filatelistične zveze Slovenije

*“Za bogatitev in širjenje
filatelističnega znanja”*

Filatelistična zveza Slovenije je registrirana v Ljubljani kot neprofitna organizacija zveze filatelističnih društev v Sloveniji. FZS je članica Mednarodne filatelistične zveze (Federation International de Philatelie — FIP) in Združenja evropskih filatelističnih zvez (Federation Of European Philatelic Associations — FEPA)

Za izdajatelja:
Igor Pirc

Uredniški odbor

Glavni in odgovorni urednik:
Bojan Bračič
e-naslov: bojan.bracic@triera.net

Člani uredniškega odbora:
Vencelj Ferant, Robert Jordan, Igor Pirc

Ponatis člankov z navedbo avtorja je dovoljen samo s pisnim soglasjem uredništva.

Fotografija na ovitku:
pola »esperantk«

Prelom in tisk:
www.grafis.si
junij 2011

Naklada:
1200 izvodov

Naslov uredništva:
Filatelistična zveza Slovenije
p. p. 1584
1001 Ljubljana
<http://www.fzs.si>

ISSN 1408-0303

Cena: 2 EUR, za tujino 3 EUR
Glasiló prejemo člani FZS brezplačno.

NOVA FILATELIJA

GLASILO FILATELISTIČNE ZVEZE SLOVENIJE

LETNIK XXVII

ŠTEVILKA 2-3/2011

Beseda urednika

Filatelija je zelo raznolika in je včasih njena posamezna področja težko vstaviti v naprej pripravljene predale. Podobno je s prispevki za Novo filatelijo, ki jih poskušam vsakokrat razvrstiti po nekem sitemu, Včasih pa se izkaže, da taka razvrstitev ni ravno idealna. Med vsebino te številke boste našli prispevek o nastanku letošnjih filatelističnih esejev. V dilemi, kam ga uvrstiti, sem se odločil za tradicionalno filatelijo, saj gre za del zgodbe o znamki, čeprav je v resnici znamka nastala že prej. Ob zapisu na koncu članka pa si nisem mogel kaj, da bi se ne spomnil, kako je potekala priprava esejev in ovitkov z esejem od leta 1997 do lani; kako je bilo do eseja z znamko z motivom Boča iz leta 1996, ne vem.

Najprej je bilo treba pripraviti esej po podobnem scenariju, kot je opisan zdaj. Izbor znamke iz katere bo esej, dogovor z oblikovalko ali oblikovalcem, dovoljenje Pošte Slovenije in dogovor s tiskarno; dokler je poslovala tiskarna DELO, je bilo slednje razmeroma enostavno. Ko je bil esej natisnjen, je sledila še priprava ovitkov z esejem. To je pomenilo lepljenje esejev na ovitke, izločanje znamk iz pol in njihovo lepljenje zraven eseja, žigosanje s priložnostnim žigom in potem še žigosanje z dnevnim žigom. Nazadnje je bilo treba v vsak ovitek vstaviti še en esej. Celotno zgodbo je »odšpilal one man band« in ta »one man« sem bil jaz sam.

Nekaj dileme je bilo tudi pri zelo zanimivem prispevku o pismih z Antarktike. Lahko bi ga uvrstil med Zanimivosti iz sveta, vendar sem se odločil za uvrstitev v poštno zgodovino. Prispevek opisuje delovanje pošte in poštne poti, kar je obravnava poštne zgodovine, čeprav so verjetno mnoga pisma, sploh ta z novejšimi datumi, poslana iz zbirateljskih nagibov. Toda zelo podobno je bilo s pošiljkami s cepelini, ki danes tvorijo posebno poglavje v aerofilateliji, ali je v današnjem času s pošiljkami na mednarodno vesoljsko postajo ISS in pred tem na vesoljsko postajo Mir. Kakorkoli že, pa zagotovo drži, kar je zapisal avtor prispevka o pošti z Antarktike, da nas take pošiljke spodbujajo k raziskovanju in spoznavanju, kar sta draži filatelije.

Pripravljanje vsebine in kasneje po prvem prelomu tudi izdelava zrcala se je nekoliko zavlekla. Med tem časom se je nabralo veliko dodatnih vsebin, za katere so bili avtorji mnenja, da je bolje, da so objavljene zdaj, kot jeseni. Zato smo se odločili, naj bo ta številka dvojna, četrto pa bomo pripravili enkrat proti koncu oktobra. Upam, da boste tako imeli zanimivo počitniško branje.

Minila je Collecta, ki je tudi za nas filateliste vedno izjemen dogodek. Ne samo zaradi velike ponudbe filatelističnega gradiva in srečanj s prijatelji in trgovci, pač pa tudi zato, ker sejem običeje zbiralci, ki jih navadno v društvih ne srečamo. In ob poslušanju raznih zgodb na temo zbiranja mi je ostala v spominu predvsem naslednja pripoved, ki jo želim posredovati tudi drugim v razmislek:

»Znamke zbiram že vrsto let. To se je pričelo še v Jugoslaviji. Zbiral sem znamke Liechtensteina. Znamke sem nabavljal na srečanjih, redko kdaj preko pošte v Kneževini. Tako sem nekajkrat letno odprl velik album in vanj z največjo pozornostjo vlagal nove znamke. To sem delal leto za letom, spremljal vrednost v katalogu, ki se je neprestano dvigala in živel v prepričanju, da sem najbogatejši človek-filatelista na svetu. Počasí pa se mi je zazdelo, da je to precej dolgočasno delo: znamke postaviš v album, ga spraviš, spet kupiš nove, shraniš v album itd. Nič priložnosti za moj kreativni prispevek. Odločil sem se, da jih bom prodal in začel zbirati kaj drugega.

Slučajno mi je v roke prišel kup starih družinskih pisem in dopisnic. Opazoval

sem žige, dvojezične, nemško-slovenske, pa samo nemške ali samo italijanske. Nekako se mi je dozdevalo, da bo to moje novo področje zbiranja: pozneje sem zvedel, da temu rečemo poštna zgodovina. Tako so začele nastajati zbirke, druga za drugo, tako rekoč iz nič. No, ko je zbirka preseгла neko kritično maso, jo je bilo smiselno tudi pokazati – razstaviti, morda najprej na netekmovalni razstavi, pozneje pa še na tekmovalni. Tako kot se nekateri mestni in vaški otroci, ki brcajo nogomet po travnikih, pozneje uvrstijo v ligaške klube, tako sem tudi jaz želel tekmovati. Seveda pa tekmovanje pomeni pokoriti se nekim pravilom, kako zbirko pripraviti in se v nadaljevanju tudi podrediti ocenjevanju in sojenju.

Kaj torej svetujem vsem tistim, ki še niso našli smisla zbiranja v filateliji? Začnite najprej s tem, kar najdete doma, pri starih mamah, pri sorodnikih, starših, znancih ipd. Zbirajte razglednice svojega kraja, pisma in dopisnice, ki so prihajale v vaš kraj, pa tudi znamke, ki so bile v uporabi v ožjem delu domovine. Vse to je filatelistični material, ki spada v dobro zbirko, ne samo znamke. Prav neverjetno je, kaj se še danes dobi pri prodajalcih na boljškajih – le ti se predvsem oskrbujejo iz smetnjakov, odvozov kosovnega materiala ali iz napol podrtih in praznih hiš. In torej ni potrebno kupiti kako zbirko od zunaj, ampak jo lahko ustvarimo sami prav zares z zbiranjem. Saj to je vendar naš hobi!«

Tako torej razmišlja kolega, ki je v določenem trenutku svojega filatelističnega udejstvovanja na nivoju kupimvložim v album prišel v krizo. A ni opustil zbiranja, kot mnogi drugi, pač pa je našel svoje interese na določenih področjih poštne zgodovine. Lahko bi se odločil za določeno tematiko, za poštne

celine ali za kolke Vsekakor pa se je odločil za pot, na kateri bo z lastnimi zamislimi in ustvarjalnostjo sestavljal zbirke, ki bodo unikatne in s katerimi bo prebil še mnogo prijetnih uric.

Filatelisti v FZS smo pokazali, da lahko naredimo tudi iz ne predragega ma-

teriala dobre zbirke, ki na mednarodnih razstavah (FIP ali FEPA) prejemajo zlata ali pozlačena odličja. To pa zato, ker se poleg ohranjenosti in redkosti materiala ter pomembnosti področja, ocenjuje tudi zasnovno - načrt razstavne zbirke, razvoj zgodbe in filatelistično znanje.

Nov nacionalni sodnik

Zbor sodnikov, ki so registrirani pri FZS, se je povečal za enega člana. Po nekaj pripravništvih na razstavah pod okriljem FZS in samostojnem delu v žirijah na manjših razstavah je IO FZS sprejel sklep, da se Venclja Feranta povabi na izpit za nacionalnega sodnika. Meddruštvena filatelistična razstava, ki poteka vsako drugo leto v Trbovljah, je bila za to idealna priložnost.

Komisija v sestavi Peter Suhadolc, predsednik ter Mihaeil I. Fock in Bojan Bračič kot člana, je Veniju določila tri eksponate, ki jih je samostojno ocenil. Potem smo primerjali njegove ocene z ocenami žirije in povabili kandidata

na zagovor. Primerjava ocen eksponata Olimpijski ciklus je bila neverjetno skladna z ocenami že uveljavljenih sodnikov. Veni je namesto enega tematskega eksponata v eni vitrini ocenil kar dva in naredil zanimivo primerjavo med njima, saj sta bila eksponata Most in Pot električne energije po zasnovi in obdelavi precej različna. Veni je moral oceniti tudi eksponat iz poštne zgodovine Zgodovina pošte in filatelije, Primorska 1837-1944, saj bi naj nacionalni sodniki praviloma v osnovi poznali vse razstavne razrede. Po razlagi ocen je sledilo še nekaj vprašanj članov izpitne komisije. Izpitna komisija je po končanem preizkusu znanja in kratkem posvetu sprejela sklep, ki ga je kasneje posredoval predsednik komisije Peter Suhadolc: » Kandidat je pokazal zelo dobro poznavanje področja tematske filatelije in ostalih s njo povezanih razstavnih razredov (mladinska filatelija, odprti razred), zato komisija predlaga IO FZS, da Venclja Feranta imenuje za nacionalnega sodnika za tematsko filatelijo, mladinsko filatelijo in odprti razred. Za ocenjevanje eksponatov iz poštne zgodovine in ostalih tradicionalnih tekmovalnih razredov pa bo potreboval še nekaj prakse.«

Veniju iskreno čestitamo.

Bojan Bračič

Boštjan Petauer

Redne znamke Velike Britanije med 1967 in 1970

Zlasti med nekaterimi starejšimi zbiralci velja prepričanje, da so samo znamke, pri katerih je od izida preteklo veliko časa, po možnosti »klasika«, vredne zbiranja in proučevanja. Samo tam naj bi filatelistične raziskovalne duše našle torišče za svoje udejstvovanje na področju študija barv, papirjev, zobčanj, vodnih znakov in kar je še podobnih filatelističnih spremenljivk. Moderne znamke pa naj bi bile v skladu z omenjenim prepričanjem z raziskovalnega stališča nezanimive, saj je pri današnji tiskarski tehnologije možnost pojava različic majhna, študijsko področje pa zelo omejeno.

Avtorju tega prispevka seveda ni nepoznan čar starejših izdaj, saj se s kar nekaterimi od njih že dalj časa poglabljeno ukvarja, kar je vidno med drugim iz njegovih prispevkov v naši reviji, pa tudi v drugih filatelističnih publikacijah. Se pa jaz nikakor ne strinjam z mišljenjem, da pri modernih znamkah ni česa proučevati; to zlasti velja za redne znamke.

Dokazov za navedeno trditev ne manjka in niti daleč jih ni treba iskati. Dovolj je, da si pobližje ogledamo samo redne izdaje bivše skupne države, npr. serijo Turizem, pa tudi druge (Gospodarstvo, Industrija, Tito, Poštarji), kjer ne manjka snovi za proučevanje (papirji, gumiranje, tisk, razne posebnosti itd.).

Podobne primere najdemo tudi pri drugih državah; v tem prispevku bomo podrobneje spoznali redne znamke Velike Britanije, izdane med leti 1967 in 1970, torej v zadnjih letih starega, nedecimalnega denarnega sistema (1 funt sterling = 20 šilingov, 1 šiling = 12 penijev), ki je bil v uporabi v omenjeni državi do 15. februarja 1971, ko je država prešla na decimalni sistem (1 funt sterling = 100 penijev).

Predstavitev obravnavane izdaje

Na znamkah je v profilu prikazan portret kraljice Elizabete II., narejen po predlogi kiparskega dela angleškega kiparja Arnolda Machina (1911-1999) in se po njem imenujejo Machin definitives ali prevedeno Machinove redne. Motiv je v primerjavi s precej ornamentiranimi, predhodnimi rednimi znamkami tipa Wilding, ki se imenujejo po fotografinji Dorothy Wilding (1893-1976), zelo enostaven in v marsičem spominja na prvo angleško znamko (Črni peni) oziroma je tudi v primerjavi z njo še manj oz. nič ornamentiran.

Serija obravnavanih znamk obsega tako imenovane nizke vrednote (Low values) od ½ penija do 1/9 (en šiling in devet penijev) in višje vrednote (High values) od 2/6 do 1 funta. V Michelu so te znamke katalogizirane pod naslednjimi številkami: 452-465, 496/7 in 507/10.

Popolno serijo obravnavanih znamk prikazuje slika 1. V nadaljevanju bomo obravnavali le nižje vrednote, saj so s filatelističnega vidika bistveno bolj zanimive kot višje.

Prve znamke iz obravnavane serije so izšle 5. junija 1967 in so jih enako kot tiste, ki so izšle kasneje, pošte prodajale do 25. novembra 1971 (se pravi

še dobrih 9 mesecev po menjavi valute), veljavnost v poštnem prometu pa so izgubile 1. marca 1972.

Vse znamke nižjih vrednot je natisnila britanska tiskarna Harrison & Sons v tehniki fotogravure na belem kredastem papirju brez vodnega znaka; zobčanje je grebenasto 15 x 14. Vrednota je lahko natisnjena na levi ali desni strani znamke, vendar pri vsaki znamki le na eni od obeh strani. Znamke so izšle v polah po 240 znamk, v zvitkih in nizih za avtomate ter v knjižicah.

Znamke te izdaje se med seboj razlikujejo po tipih glave, vrsti gumiranja, fosforjem nanosu, barvnih odtenkih (včasih lahko govorimo celo o dveh barvah) in še nekaterih posebnostih pri posameznih vrednotah, kar bomo spo-

znali v nadaljevanju. Nekatere vrednote so izšle v več kombinacijah omenjenih spremenljivk; nekatere izmed njih v tudi v zelo majhni nakladi in so redke. Nadalje so nekatere kombinacije poznane le pri znamkah iz pole, druge samo pri znamkah iz knjižic.

Tipi glave

Razlikujemo tri tipe glave: tip A, tip B in tip C, pri čemer je potrebno reči, da jih vsa strokovna literatura ne imenuje tako. Prvi dve se razlikujeta po spodnjem robu portreta, tretja pa daje celemu portretu tridimenzionalni izgled.

Tip A: bolj raven spodnji rob slike,

Tip B: bolj zasenčen in zaobljen spodnji rob slike

Tip C: tridimenzionalni izgled slike;

pojavlja se le pri znamkah s svetlejšim ozadjem

Slika 2 prikazuje vse tipe glav.

Glavi A in B se pojavljata pri precej vrednotah, razen:

- pri 1/2d, 5d, 8d rdeči, 9d, 1/6 in 1/9 samo glava A,
- pri 7d samo glava B,
- pri 10d in 1/- samo glava C.

Glava tipa B se je začela pojavljati na znamkah, ki so bile tiskane od marca 1968 dalje.

Vrste gumiranja

Pri tej izdaji sta poznani dve vrsti gume: gumi arabicum (GA) in polivinil alkohol (PVA). Prva se je uporabljala od začetka do leta 1968 (natančen datum ni poznan), nato so bile znamke gumirane z drugo. Ne da bi šli podrobno v njuno kemijsko sestavo in lastnosti, jih za filatelistični namen najlažje razlikujemo po sijju: GA je sijočega, PVA pa precej mat izgleda. Treba pa je povedati, da v nekaterih primerih, povezanih z absorpcijsko sposobnostjo različnih vrst papirja in debelino nanosa gume, navedena trditve ne velja popolnoma in takrat je obe vrsti gumiranja težko razločiti. K sreči so navedeni primeri zelo redki.

Fosforni nanos

Na znamke je bil nanošen fosforni nanos v isti tiskarski tehniki, v kateri so bile tiskane znamke, to je v fotografovni. Nanos, ki je večinoma viden tudi s prostim očesom, zažari pod kratkovalovno UV svetlobo v vijoličasti barvi (pri prej-

šnji izdaji rednih znamk poznamo tudi fosforne nanose z zelenim in modrim odsevom pod UV svetilko).

Fosforni nanos, ki je lahko v obliki enega ali dveh trakov, je namenjen avtomatskemu sortiranju poštnih pošiljk, ki je bilo takrat v Veliki Britaniji še ustaljena praksa, saj so ga poskusno na poštnem področju Southhamptona uvedli leta že 1957. Znamke z enim trakom so stroji za sortiranje poštnih pošiljk prepoznali kot tiste namenjene za frankiranje pisem prvega razreda (velja le za domači poštni promet), druge pa za ostali promet.

Povedano velja za znamke iz pol; z enim fosfornim trakom najdemo tudi nekatere znamke v knjižicah, kjer je nanos traku lahko (ne pa nujno) pogojen z ostalimi znamkami, ki so v njem.

Izjema od doslej povedanega predstavlja znamka iz leta 1970 za 1/6 (en šiling in šest penijev), kjer je fosforni nanos na celi znamke. Ta znamka ni redka; obstaja pa znamka za 5d z istim nanosom, ki pa je zelo redka.

Obstojata dve vrsti fosfornega nanosa: eden s 150 točkami in drugi, gostejši z 250 točkami. Na nekaterih polah lahko glede na položaj znamk zasledimo oba. Razlikovanje obeh vrst nanosa je kljub uporabi raznih pripomočkov (povečal) zelo težko, oziroma skoraj nemogoče, zato se s to problematiko ne bomo podrobneje ukvarjali.

Skoraj vse vrednote obstajajo brez fosfornega nanosa, nekatere od njih so dokaj pogoste, druge so precej ali celo izredno redke.

Barve in odtenki

Pri nekaterih vrednotah se pojavljajo opazni odtenki, ki včasih že mejijo na druge barve. Pojavljajo se pri vrednotah za 3d, 4d (rjava), 5d, 6d, 1/6 in 1/9, najlepše izmed njih pa prikazuje slika 3.

Posebnosti pri posameznih vrednotah

Pri znamki za 1d ločimo dve različni debelini številke, ki označujejo vrednost, pri znamki za 2d pa različno oddaljenost številke od levega roba znamke; slednja je prikazana na sliki 4.

Ostale posebnosti

Nekatere znamke obstojajo nezobčane in so redke. Isto velja za pomanjkanje barv pri nekaterih znamkah. Pri posameznih vrednotah se pojavljajo tudi razne manjše črtice in pike ter podobne »drobnarije«, ki pa niso preveč izrazite in jih v našem prispevku le omenjamo. Kogar pa zanima kaj več, naj pogleda v strokovno literaturo; nekaj je navedene na koncu tega prispevka.

Znamke za avtomate

Znamke za 1d, 2d, 3d, 4d (obe barvi), 5d in 6d so bile prodajane tudi v

avtomatih, vanje pa so bile vložene v obliki zvitkov raznih velikosti, običajno 480 ali 960 znamk, pa tudi večjih npr. 1920 znamk. Znamke so si sledile v navpičnem ali vodoravnem zaporedju, znamke v manjših zvitkih v navpičnih, v večjih pa v vodoravnih nizih. Nekatere izmed njih je mogoče prepoznati glede na kombinacijo tipa glave, barvnega odtenka ali lepila, druge pa le preko neenakomernega zobčanja na eni ali več straneh v primerjavi z znamkami, natisnjenimi v poli. Tudi pri enakomernem zobčanju na vseh straneh je znamke iz avtomatov možno ločiti po zobcih, saj je imajo pri ročnem trganju znamk zobci drugačno obliko kot pri ločevanju v avtomatih.

Obstaja le en niz z različnimi znam-

kami s skupno nazivno vrednostjo en šiling za prodajo v avtomatih. Vsebuje 5 znamk: dve po 2d ter po eno za 1d, 3d in 4d. Zaradi nenatančnega vstavljanja v avtomat si znamke ne sledijo vedno v istem zaporedju, kar je prikazano na sliki 5. Znamke v tem nizu imajo izključno gumi arabikum, ker jih je mogoče glede na krhkost lepila lažje »rezati« v avtomatih kot pa znamke s PVA lepilom.

Knjižice

Izdelava znamk v knjižicah (booklets) ima v Veliki Britaniji danes že stoletno tradicijo, saj prve od njih izvirajo iz začetka 20. stoletja, natančneje iz leta 1904 za časa vladanja kralja Edvarda VII., nekaj privatno narejenih pa še od prej, iz časa vladanja kraljice Viktorije.

Z znamkami tipa Machin so poznane

knjižice, ki vsebujejo poleg reklam na vmesnih lističih police znamk z naslednjimi nazivnimi vrednostmi (v oklepaju je število različnih izvedb knjižic z isto nazivno vrednostjo): 2/- (12), 4/6 (14), 5/- (13), 6/- (28), 10/- (8) in 1 funt (1).

Prvo stran nekaterih prikazuje slika 6.

V posameznih knjižicah so znamke istih, pa tudi različnih nazivnih vrednosti; slednje velja za dražje knjižice. Nekatere kombinacije tipov glav, fosfornih nanosov in gumiranja izhajajo izključno iz knjižic in glede na to, da so imele nekatere izmed njih majhno naklado, iz njih izhajajo tudi najdražje variante obravnavane serije.

Posebej je zanimiva knjižica za 1 funt, ki že v velikosti formata odstopa od ostalih. Njen naslov je Stamps for Cooks (Znamke za kuharje). Obstoja v dveh variantah: speta ali šivana (slednja je pogostejša) na levi strani. Vsebuje 12 receptov za pripravo jedi, na naslovni strani pa je slika pečene nadevane vahnje (vrsta ribe). Knjižica je torej precej bogato izdelana, kar ne preseneča, saj je bila to v Veliki Britaniji do tedaj knjižica z najvišjo nazivno vrednostjo. En funt je bil takrat namreč vse nekaj drugega kot danes, saj je bilo za ta znesek mogoče poslati 60 navadnih pisem prvega razreda v notranjem prometu (poštnina 4d) ali skoraj 27 navadnih pisem v mednarodnem prometu (poštnina 9d). Na tej podlagi preračunano v današnji denar je bila nazivna vrednost te knjižice približno 20 funtov.

Poleg polic z istimi znamkami vsebuje tudi polico z več vrednotami, ki jo prikazuje slika 7.

Zaključek

V tem prispevku sem poskusil prikazati glavne zanimivosti obravnavane serije. Zbiranje teh znamk je dosegljivo za

praktično vsak filatelistični žep, če odštejemo nekaj redkosti; za proučevanje so primerne zlasti nežigosane znamke.

Znamke z istim motivom so izhajale tudi po uvedbi decimalnega sistema in izhajajo še danes, se pravi že celih 44 let. Decimalne znamke z Machinovim portretom pa so še bolj zanimive za filatelistično proučevanje kot pred decimalne. Vseh filatelističnih spremenljivk je pri njih namreč še mnogo več, ne manjka tudi redkosti. Vendar pozor: specializiran katalog teh izdaj že danes, ko izdajanje znamk s tem motivom še ni zaključeno, obsega krepko preko tisoč strani formata A5.

44 let izhajanja znamk z tem motivom je dolga doba, vendar pa ne najdaljša v filateliji. Ta rekord ima nesporno norveški motiv poštnega roga, ki se je prvič pojavil na znamkah leta 1872, to je pred skoraj 140 leti (o tem morda kaj več ob drugi priložnosti) in znamke s tem motivom izdaja norveška pošta še danes.

Znamke z Machinovo glavo pa imajo nek drugi rekord. Po podatkih Wikipedije je bilo doslej s tem motivom natisnjenih 320 milijard znamk, s čemer pa se ne more pohvaliti nobena druga

izdaja kjer koli po svetu.

In za konec še kratka osebna nota: Znamke, ki so predmet tega prispevka, sem zbiral od začetka njihovega izdajanja, resneje pa sem jih začel proučevati kmalu po menjavi denarnega sistema v Veliki Britaniji. Že takrat sem, iz istih razlogov kot sem jih navedel na začetku, nameraval napisati o njih prispevek; ampak sem za »nekaj« časa opustil misel na to. Od ideje za pisanje do njene realizacije je torej trajalo kakih 40 let. In to je dokaz, da se tudi v filateliji nekatere stvari odvijajo počasi.

Literatura in viri

1. Michel: Grossbritannien Spezial 1999, Schwanneberger Verlag, Muenchen, 1999
2. Great Britain Queen Elisabeth Pre-decimal Issues, Stanley Gibbons Specialised Catalogue, 3rd Edition, London 1976
3. Stoneham Great Britain Stamp Catalogue, 13th Edition, Machin Collectors Club, Aylsham, Norfolk, april 2006
4. Lastna zbirka

Veselko Guštin

Znamke za 300 din STO-VUJA, ki so izšle ob 38. svetovnem Esperantskem kongresu

Zgodba o znamki za 300 din STO –VUJA Esperanto je že zelo stara. Prvič najdemo novico o tej znamki v Novi filateliji (NF) št. 8 iz leta 1953: »Znamki za 15 in 300 din, ki sta ob tej priliki izšli za FLRJ, sta bili izdani tudi za Koprsko ozemlje.« Prav tako tu najdemo še vest: » Tudi klub Koper je izdal prvodnevno kuverto s 15-dinarsko znamko«.

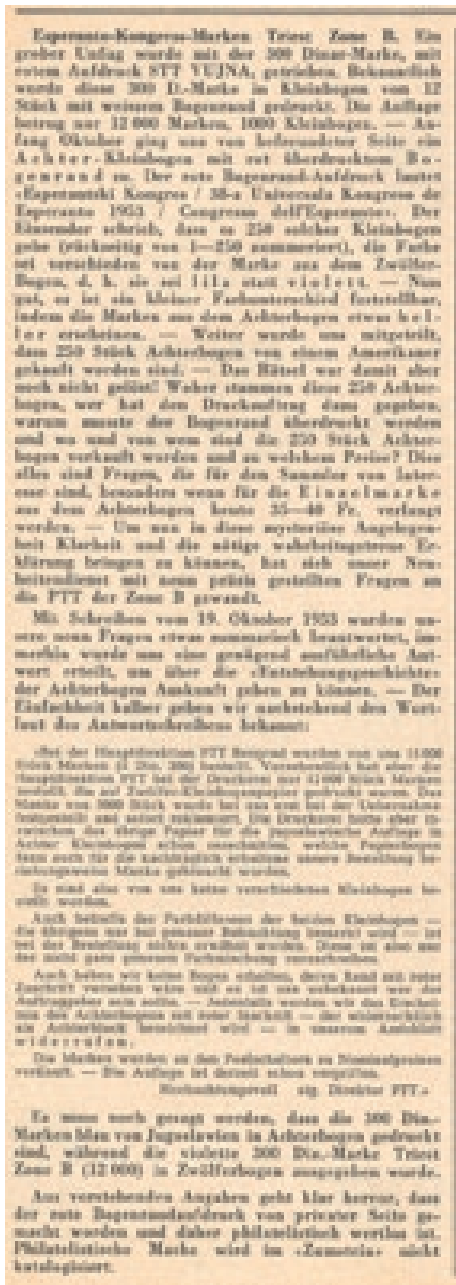
V naslednji 9. številki NF, ki je takrat izhajala vsak mesec, še preberemo: »Znamka za 15 din je temno-zelenkaste barve, natisk pa je rdeč. Znamke za 300 din žal ne moremo popisati, ker je še nismo niti videli. Na poštno okence so dali baje le 10 kosov, od teh pa je ena pokvarjena. Od celotne naklade (baje 12.000) so prodali v Ameriko 8.000 znamk, 2.000 so jih pokupili tržaški trgovci, ostanek pa je bog ve kje.« Kot beremo se prav veliko o tej znamki, ki je uradno izšla že 21. julija 1953 prav veliko ni vedelo. Naslednja vest se pojavi šele čez štiri mesece v NF št. 1/1954: » Vrednota za 15 din je solidna (saj smo jo prejeli celo v društvih!), česar pa ne bi mogli trditi o vrednoti za 300 din. Tu so namreč:

- 1. Vijoličasta znamka, naklada 12.000, pole po 12 komadov,**
- 2. Lilasta znamka, naklada 3.000, pole po 8 komadov, in**
- 3. Vrednota ad 2) z rdečim obrobnim napisom: »Esperatski kongres / 38-a Universala Kongreso de Esperanto 1953 / Congresso dell' Esperanto«.**

O nastanku teh treh izdaj (zadnja se prodaja kot blok) imamo doslej naslednja pojasnila...«

Zanimivo je to, da je zgodbo razpletel šele urednik kataloga znamk Zumstein, ki je svoje ugotovitve objasn timer v časopisu BBZ 1/1954: »Hude nepravilnosti se dogajajo s 300 dinarsko znamko z rdečim dotiskom STT VUJNA. Poznano se bile te 300 dinarske znamke tiskane po dvanajst v mali poli z belim robom. Naklada je znašala le 12.000 znamk, 1.000 malih pol. Pričetek oktobra smo s prijateljske strani prejeli malo polo z o s m i m i znamkami in z rdeče pretiskanim r o b o m . Rdeče pretiskana obroba nosi napis, ki glasi »Esperantski Kongres / 38-a Universala Kongreso de Esperanto 1953 / Congresso dell' Esperanto«. Pošiljatelj je napisal, da obstaja 250 takšnih malih pol (hrbno oštevilčenih od 1 do 250), barva je drugačna kot na polah z dvanajstimi znamkami, t.j. l i l a s t a namesto v i j o l i č n a . Zares, mala razlika v barvi je ugotovljiva, kajti znamke na poli z osmimi znamkami so videti nekaj s v e t l e j š e . - Nadalje je bilo sporočeno, da je 250 kosov osmerčkov kupil neki Amerikanec. Uganka s tem še ni bila razvozлана!«

Tu se pokaže izdajatelj kataloga znamk Zumstein kot res pravi profesionallec, saj (poštna) znamka je znamka, če je bila v poštni uporabi in dostopna

Sl. 1: Obvestilo v BBZ.

kupcem. Zato so postavili nekaj »rutinskih« vprašanj: Od kod izvira teh 250 kosov osmerčkov, kdo je dal zanj zahtevek za tisk, zakaj so morali biti robovi

pretiskani in od koga je ta nekdo kupil za neznano ceno teh 250 osmerčkov?

Iz preteklosti vemo, da je katalog Zumstein (pa tudi Michel) »privatne« izdaje vedno ignoriral in zanje ni postavil cene. Zanimivo je tudi, da v nobenem od prispevkov v literaturi [1] in [2] žal ne preberemo nič o vprašanih, ki so zanimala izdajatelja kataloga. Če so odgovor prejeli že oktobra, 1953, potem to pomeni, da so z robom pretiskane znamke bile že kmalu v »prodaji« - le pri filatelističnih trgovcih in ne na poštinih okencih.

Pa pojdemo naprej: »Vsa ta vprašanja so za zbiralca pomembna, posebej, ker se danes zahteva za p o s a m e z n o znamko iz osmerčka od 35 do 40 švicarskih frankov. Da bi to skrivnostno zadevo lahko razčistili in objavili verodostojno razlago, se je naša služba za nove izdaje z devetimi precizno zastavljenimi vprašanji obrnila na PTT cone B.

S pisnim odgovorom z dne 19. oktobra 1953 smo na naših devet vprašanj prejeli nekoliko zbirni odgovor, vendar pa dovolj izčrpen, da lahko pojasnimo »zgodbe o nastanku« male pole z osmimi znamkami. Zaradi poenostavitve damo v nadaljevanju dobesedni odgovor na znanje:

- Pri Glavni direkciji PTT Beograd smo naročili 15.000 znamk (po 300 din). Pomotoma je Glavna direkcija PTT v tiskarni naročila le 12.000 znamk, ki so bile tiskane v malih polah po 12 znamk. Primanjkljaj 3.000 znamk smo ugotovili šele pri prevzemu in ga tudi takoj reklamirali. Tiskarna je medtem preostali papir že razrezala za jugoslovansko naklado - male pole s po osmimi znamkami, te papirne pole so potem uporabili naknadno tudi za naše naročilo odnosno primanjkljaj.

- Mi torej nismo naročili različnih malih pol.

- Tudi kar zadeva razlike v barvah obeh malih pol – ki se mimogrede vidi-jo le pri natančnem opazovanju – te pri naročilu niso bile omenjene (zahtevane). Razlike je torej pripisati le ne čisto enaki barvni mešanici.

- Poleg tega nismo prejeli nobenih malih pol, katerih rob bi bil potiskan z rdečim besedilom in nam je tudi nezna-no, kdo naj bi bil naročnik. Vsekakor bomo pojav osmerčkov z rdečimi napisi – ki se v nasprotju z zakonom označu-jejo kot mala pola z osmimi znamkami – v našem uradnem listu p r e k l i c a l i.

- Znamke so bile na poštnih okencih v prodaji po nominalni ceni. – Naklada je bila medtem že kupljena.

S spoštovanjem
Direktor PTT, l.r.

Povedati je še potrebno, da so bile jugoslovanske znamke po 300 din ti-skane v modri barvi v malih polah po osem, medtem, ko so vijolične 300 din znamke Trsta Cone B (12.000) izdane v polah po dvanajst.

Iz gornjih navedb jasno izhaja, da so rdeči dotiski besedil na robove ma-lih pol storjeni z zasebne strani in torej filatelistično brez vrednosti. Filatelistič-no narejeno delo (»Mache«) v katalogu Zumstein ne bo katalogizirano.

To je bila uradna razlaga Direktor-ja PTT in je tudi obveljala kot edina resnična. Upoštevajo jo tako domači katalogi, Slovenika (še prej katalog Ju-gomärke), kot tuji Michel in Zumstein. Seveda je slika povsem drugačna pri italijanskih trgovcih. Ti veselo ponu-jajo v vseh svojih katalogih Sassone, CEI, Unificato itd. omenjene »bloke«

z obrobnim napisom. Tudi na spletnih straneh e-bay boste našli zanimivost STO-VUJA 300 din z obrobnim napi-som po 395 evrov, ona brez napisa pa bo za borih 65 evrov. Kaj pa pravimo mi? Trgovci, ki so dosegli napis na robu in so se dobro založili z »bloki« imajo vsekakor velik interes, da je to legalna izdaja. No, če skušamo odgovoriti na vprašanja urednika kataloga Zumstein, potem lahko rečemo:

- Pretisk je nastal na zasebno pobu-do, pri čemer sploh ni pomembno kje,
- Znamke z obrobnim pretiskom se niso prodajale na poštah STO in torej niso bile v poštni uporabi,
- Omenjene znamke niso znamke STO.

Kaj svetujemo kupcem znamke STO-VUJA Esperanto 300 din? Če želijo ime-ti ZNAMKO v zbirki, potem naj iščejo med znamkami iz 12-terca (vijolična), ali iz osmerca (lila barva), iz pol brez obrobnega napisa. Pri slednji je seveda zelo želeno in nujno, da ima znamka robni privesek. Če tega ni, potem je že nekaj »narobe«.

Literatura:

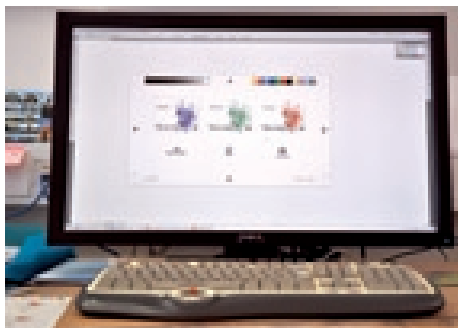
1. Marke zone B i Slobodne teritorije Trsta, JUFIZ XII, 21-26.6.2004;
2. Damir Novaković, Marka za zrač-nu poštu zone B STT-a izdana prigo-dom 38. Svjetskog esperanto kongresa, Hrvatska filatelija, 1/2007, pp18-27;
3. Esperanto-kongress-Marken Triest Zone B, Brenner Briefmarken-Zeitung, BBZ, 1/54, pp.13, prevedel Igor Pirc.

Veni Ferant

Tisk letošnjih filatelističnih esejev

Do sedaj je bil običaj, da nam je eseje prijazno natisnila tiskarna, ki je tiskala večino slovenskih znamk, Pošta Slovenije pa jih je podarila Filatelistični zvezi Slovenije. Ker pa se zadnje čase slovenske znamke tiskajo v različnih tiskarnah, je bilo treba najti nov način.

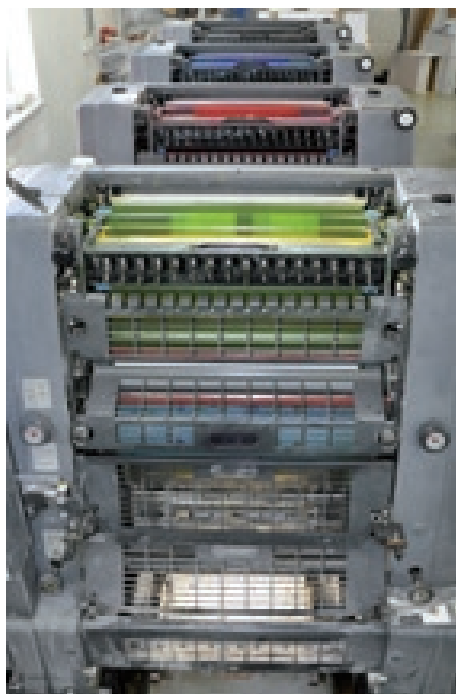
Najprej smo na FZS izbrali znamko, za katero smo menili, da bo tudi esej tako lep, kot je znamka. Treba je bilo stopiti v kontakt z oblikovalcem in mu razložiti naše želje. Oblikovalec Robert Žvokelj je razumel našo prošnjo in ustvaril še eno odlično oblikovalsko miniaturo, ki krasi letošnji esej.

Takole je esej izgledal na ekranu.

Za tiskarja smo izbrali najugodnejšo ponudbo Tiskarne Koštomaj iz Celja, ki tudi sicer tiska veliko filatelističnih kuvert za različna društva. Tiskanje so izvedli v tehniki 4-barvnega ofseta na stroju znamke Heidelberg z dodatnim

Tiskarski ofset stroj Heidelberg

oštevilčenjem.

Da dobimo končno barvno sliko takšno, kot želimo, je treba za ofset tisk najprej narediti barvno separacijo (pripraviti 4 filme) za 4 osnovne barve:

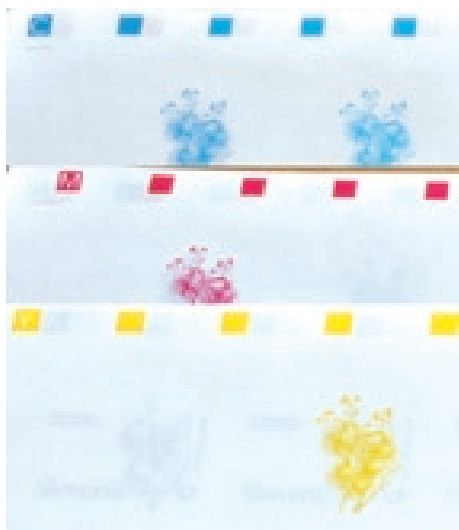
C = cyan (modra barva)

M = magenta (rdeča barva)

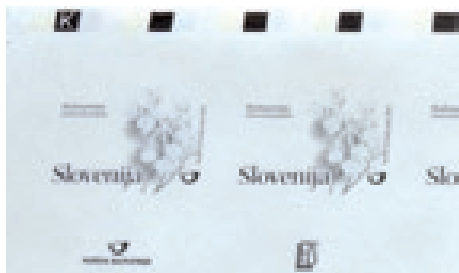
Y = yellow (rumena barva)

K = key (črna barva)

Vse 4 barve skupaj nam dajo končni rezultat. Seveda je pri tem treba paziti

Modra, rdeča in rumena...

... in še črna barva.

na pravilen nanos vsake od 4 barv, saj se na ta način najbolj približamo originalu.

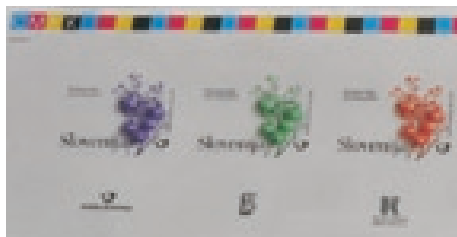
Kontrola nanosa barve in registra.

Ko je vse pripravljeno, papir zdrvi skozi tiskarski stroj.

Po tisku v klasičnem ofsetu sledi faza številčenja (numeriranja) esejev. Tu gre za tehniko knjigotiska ali pa ofseta, vendar v kombinaciji z numeratorji, ki so zelo podobni tistim za knjigotisk.

Tudi barva za numeratorje je drugačna od ofsetne, zato lahko pozoren opazovalec opazi tudi to razliko na esejih.

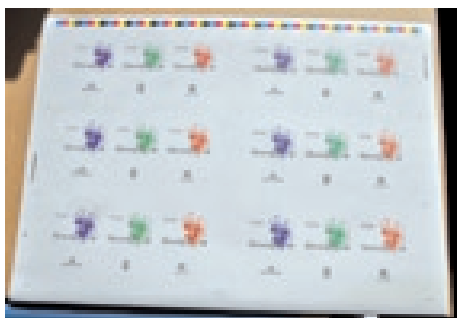
Ofset tisk je končan, sledi še numeracija.

Tudi med tiskom je potrebna kontrola in primerjanje

Ja, črna lahko ima veliko odtenkov.

Na koncu sledi še končna kontrola in razrez ter pakiranje esejev. Letos so tudi kuverte za eseje natisnili v Tiskarni Koštomaj.

Pred številčenjem še enkrat pregledamo vse tiskovne pole. Kot je razvidno, je bilo na tiskovni poli tiskanih šest esejev hkrati.

Sledila je še akcija lepljenja esejev in znamk na kuverte ter žigosanje. To smo opravili v sejni sobi FZS Igor Pirc, Veselko Guštin in avtor članka, ki sem bil tudi organizator izvedbe letošnjih esejev. Na koncu lahko rečem, da je šlo za zanimivo izkušnjo, saj sem kljub več kot 30-letni grafični praksi prvič imel priložnost tiskati tak filatelistični izdelek.

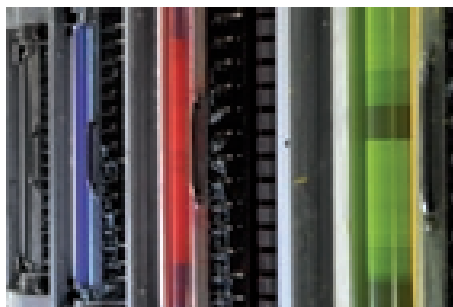

Med kontrolo se najdejo tudi taki primerki (makulature), na katerih manjka kakšna barva (tukaj rdeča).

Hvala vsem, ki ste kakor koli pomagali, da so letošnji eseji ugledali luč sveta.

Če potrebujete podobne tiskarske storitve, pošljite elektronsko pošto na naslov:

tiskarna.kostomaj@siol.net

Niko Jereb

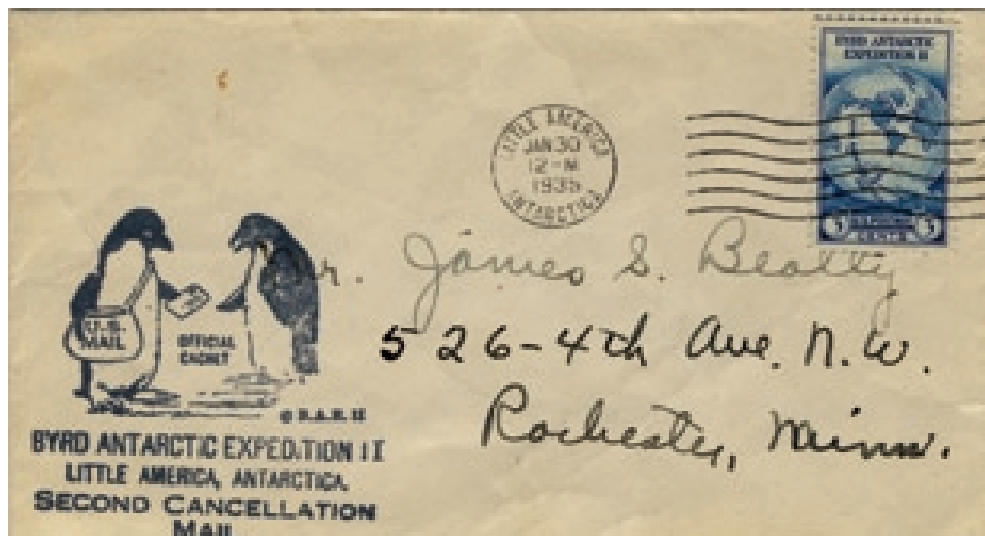
PISMA Z ANTARKTIKE

FD Idrija redno izdaja svoj letopis Filatelist. Poleg društvenih novic objavljamo tudi različne filatelistično obarvane članke. Lani smo uvedli novo rubriko Iz naših zbirk. Kot prvi prispevek je bil objavljen sestavek o zbiranju pisem z Antarktike. To je za nekoga sicer na robu filatelije, vendar se mi je zdelo, da bi bila predstavitev tega področja nemara zanimiva tudi za druge. In tako ga tudi vam ponujam v branje.

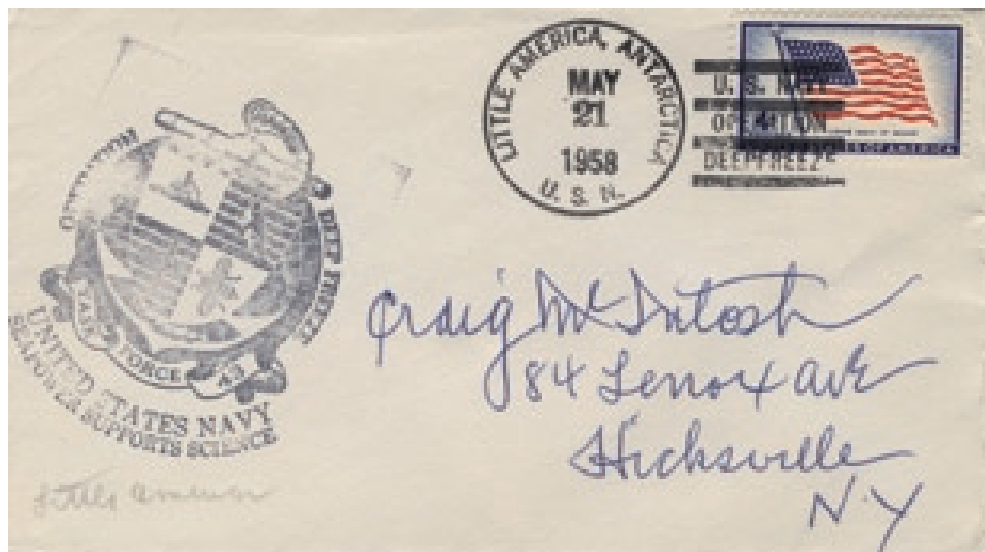
Moj dolgoletni, žal, že pokojni prijatelj iz Avstralije mi je poleg avstralskih znamk pošiljal tudi znamke in ovitke prvega dne Avstralskega Antarktičnega Teritorija. Te poštno izdaje so bile po svoji tematiki zelo zanimive. Posebej so me pritegnili ovitki s priložnostnimi žigi avstralskih raziskovalnih baz. Polagoma sem začel svoje interese širiti še na druge raziskovalne baze, najprej na čilske in južnoafriške. Tam imam namreč še sedaj dva pisemska prijatelja. Enega v Capetownu drugega v mestu Concepcion. (Nedaven močan rušilni potres je prijatelj preživel brez večjih posledic). Tako je nanoslo in začel sem iskati na-

slove baz, ekspedicij in oskrbovalnih ladij ter jim pisal v želji pridobiti čim več potovanih pisem iz Antarktike. Najprej pa nekaj o tej celini na dnu sveta, ki jo poštno znamke in žigi na pismih sicer zelo zgovorno predstavljajo.

Čisto na koncu juga, kjer se stikajo vsi meridiani, tam leži ledeni, najjužnejši kontinent Antarktika. Prekriva jo dobrih 13 milijonov kvadratnih kilometrov trdnega ledu, več kot meri vsa Evropa. Ta ledeni oklep je debel od 2,4 do 4,7 kilometra. Obala je domala nedostopna, saj se v pretežnem delu naravnost iz morja dvigujejo ledene stene tudi sto metrov visoko. Kar nekaj ameriških antarktičnih

Pismo poslano iz baze Little America, kjer se je R. E. Byrd zadrževal na svoji drugi antarktični ekspediciji

Na Rossovi ledeni plošči je delovala občasna baza Little America, ki se jo posluževale ameriške ekspedicije, med njimi tudi znameniti Byrd.

Pismo je pripotovalo iz ekspedicije, imenovane Deep freeze (globoko zamrznjeno).

ekspedicij se je zato pomenljivo imenovalo Visoki skok.

Zanimivo, da je Antarktika glede padavin najbolj suha celina. Letno dobi le nekaj več mokrote kot Sahara, hkrati pa je od vseh zemljin prav na njej uskladiščene največ sladke vode. Ocenjujejo, da je tu zamrznjenih kar 70% vseh zalog sladke vode, kar je premore naša Zemlja. Antarktika je tudi najvišja celina. Njena višina znaša v povprečju 2300 metrov; Avstralija, na primer, je v povprečju visoka le borih 340 metrov. Antarktika ima primat tudi v vetrovnosti. V zimskem času tam divjajo pogosti orkani s hitrostjo od 120 do 250 kilometrov na uro. Za nameček obdaja to celino tudi najbolj viharo morje na svetu.

Kljub vsem tem krutim razmeram je na obalnem delu Antarktike in na njenih otokih zelo pestro življenje. Tu živijo nepregledne jate ptic od čiger, viharikov, albatrosov in pingvinov, v morju pa tjulnji, morski sloni, kiti, mor-

ski psi itd. Morje ob Antarktiki je zelo bogato s planktonom in krilom, drobnimi, rakcem podobnimi živalcami. S tem se hranijo kiti in ribe, z ribami tjulnji, pingvini in druge ptice itd. Tako se prehranjevalni krog venomer vrti.

To najjužnejšo celino so dolgo iskali. V antičnih časih so vedeli za zaledenela ozemlja, ki leže na severu pod ozvezdjem, ki so ga imenovali Arktus. Učenjaki so po zakonu simetrije domnevali, da morajo podobna ozemlja ležati tudi na nasprotnem koncu sveta, daleč na jugu. Od tod ime za Antarktiko. Prvi je ob njenih obalah plul James Cook v letih 1772-75. Ni pa vedel, da je to iskani kontinent Antarktika. Ob antarktičnih obalah je plul in jih raziskoval tudi ruski admiral Bellingshausen. Prav lov na tjulnje in kite, ki se je zelo razmahnil po letu 1800, je botroval odkrivanju te poslednje celine. Kapitan Nataniel Palmer, ki je poveljeval kitolovki, je prvi uvidel, da bo treba južni zemeljski tečaj doseči po kopnini. Tega sta se lotila J. C. Ross,

ki je odkril delujoč vulkan in ga krstil za Mount Erebus ter Ernest Shackleton, ki je prodril daleč na jug Antarktike. Leta 1911 se je začela dramatična tekma za prvo osvojitve južnega pola. Norvežan Roald Amundsen in Anglež Robert F. Scott sta pričela pravo tekmo za južni tečaj. Norvežan je bil uspešnejši. Južni pol je dosegel 14. decembra 1911, mesec dni pred Scottom. Scottova odprava se je tragično končala. Med povratkom so zaradi lakote in mraza umrli vsi njegovi člani. V šotoru, komaj 17 kilometrov stran od skladišča hrane, jih je do smrti zadrževal nepremagljiv strahovit orkan. Pomemben raziskovalec je bil tudi ameriški admiral Byrd, ki je v letih 1928 do 1947 vodil štiri antarktične ekspedicije ter avstralski raziskovalec Douglas Mawson in številni drugi.

Prvi Slovenec na Antarktiki je bil Dinko Bertonec iz Argentine, ki se je v letih po drugi svetovni vojni udeležil argentinske alpinistične odprave na obalna antarktična gorovja in novembra 1958 v navezi z dvema prijatelje-

ma preplezal greben Munataka-Moltke. Največji slovenski podvig na Antarktiki, ki je odmeval tudi v svetu, je bila prva slovenska alpinistična odprava leta 1996. Sestavljali so jo znani alpinisti, himalajci: Viki Grošelj, Stane Klemenc, Rafko Vodišek ter Hrvata Stipe Božič in Joško Bojić. Cilj odprave je bil najvišji vrh Antarktike, 5140 m visoki Mount Vinson v pogorju Ellsworth. Na vzpon so se pripravljali v bazi pod Patriot Hills. Dne 5. januarja 1997 je odprava osvojila vrh ter se povzpela tudi na druge, še deviške gore. Prvopristopnika Viki Grošelj in Stipe Božič sta dva druga osvojena vrhova poimenovala enega Slovenija, drugega pa Hrvaška. (Mimogrede, v argentinskih Andih so v začetku petdesetih let prejšnjega stoletja člani Slovenskega planinskega društva Bariloche, Argentina, med katerimi sta bila dva Idrijčana, Ciril Jereb, moj pok. brat in Davorin Jereb, zamrznjenemu jezeru dali ime Idrija). Odprava z Antarktike se je srečno vrnila domov 26. januarja 1997.

Na vzhodni obali Antarktike ima Avstralija svoje baze. Ena se imenuje po slavnem avstralskem antarktičnem raziskovalcu Mawsonu.

Antarktika je razdeljena na več interesnih sektorjev in sicer na britanski, ameriški, francoski, norveški, avstralski, novozelandski, argentinski in čilski. Na podlagi antarktičnega dogovora, ki so ga podpisale leta 1959 v Washingtonu (ter 1961 dopolnile) poleg naštetih držav še Belgija, Japonska, Južna Afrika in tedanja Sovjetska Zveza, je bilo sklenjeno, da bodo Antarktiko izkoriščali samo za miroljubne namene. Na njenem področju so prepovedane vse jedrske eksplozije, na njej je vsem zagotovljena popolna svoboda znanstvenih raziskovanj in ustanavljanje znanstveno raziskovalnih oporišč. Tekom desetletij je število raziskovalnih baz močno naraslo. Večina so na antarktičnem polotoku Grahamova dežela in Južnih Shetlandskih otokih. Naj naštejemo le nekatere: Eduardo Frei (Čile), Bellingshausen (Rusija), Great Wall Station (Kitajska), Artigas (Urugvaj), King Sejong (Južna Koreja), Jubany (Argentina), Henrik Arctowski (Poljska), Commandante Ferraz (Brazilija), Machu Picchu (Peru), vse na otoku King Georg. Nadalje baze Maldonado (Ekvador) in Arturo Prat (Čile) na otoku Greenwich, potem Juan Carlos (Španija) in Kliment Ohridskiy (Bolgarija) na otoku Livingston, na vulkanskem otoku

Večina baz nima stalne poštno službe. Zato je pismo iz ruske baze Bellinghousen (podpisan je tedanji vodja baze), potovalo preko čilske baze Eduardo Frei, ki ima svojo uradno poštno službo.

Decepcion pa bazi Gabriel de Castilla (Španija) in Decepcion (Argentina). Južna Afrika ima svoje postaje na otoku Gough in Marion ter na Antarktiki bazo SANA. Avstralija ima pet pomembnih raziskovalnih baz Casey, Mawson, Davis in Heard na celini ter Macquaries na istoimenskem otoku.

Francoska baza Dumont d'Urville na obali Kraljice Adelije, je najbližja južnemu zemeljskemu magnetnemu tečaju, ki je kakih 200 km vzhodno (v morju).

Pismo je potovalo z raziskovalno ladjo L' Astrolabe.

Avstralija za svoj Antarktični teritorij (AAT) izdaja posebne poštno znamke. Prav tako Francija (TAAF) z bazami Dumont d'Urville na ozemlju Adelie (tako je bilo ime ženi raziskovalca d'Urvilla) ter na otokih Kerguelen, St. Paul in Amsterdam ter Crozet. Tudi Velika Britanija izdaja poštno znamke za svoj Antarktični teritorij (BAT). Ima pa baze Signy (Južni Orkneyski otoki), Rothera (otok Adelaide) in Halley (otok Coats). Podobno izdajata poštno znamke še Nova Zelandija in Čile ter Argentina. Še nekaj pomembnejših raziskovalnih baz: Georg von Neumayer (Nemčija), Maitri (Indija), Showa (Japonska), Princess Elisabeth (Belgija), Troll (Norveška), Wasa (Švedska). Vse te se nahajajo na območju, imenovanem Dronning Maud, ki leži nasproti Afrike. Rusi imajo več postaj. Med pomembnejšimi so Mirny, Novolazarevskaya in Vostok. Združene države

Amerike imajo veliko postajo McMurdo ob Rossovem zalivu, kjer je blizu še novozelska postaja. Od tu je tudi najlažji dostop do osrčja Antarktike.

Povojnih načrtnih raziskovanj se je prva lotila ZDA s programom Operation Highjump (1946-47) ter Operation Deep Freeze (1975). Zelo obsežne ekspedicije in sploh živahno raziskovanje se je odvijalo v Mednarodnem geofizikalnem letu, ki je trajalo od 1. julija 1957 do 31. decembra 1958 ter v letih 2007-08, ko je bilo proglašeno Mednarodno polarno leto (International Polar Year). Članek bi postal preveč obširen, če bi hotel navesti vse pomembne skupne mednarodne akcije na sedmem kontinentu.

Na samem Južnem polu so v letih 1957-58 Američani zgradili osrednjo raziskovalno postajo Amundsen-Scott South Pole Station, ki je sedaj zrasla v pravo malo mesto in deluje vse leto. Naj omenim, da je bilo leta 1990 ob izdaji priložnostnih poštних znamk ob 500-letnici rudnika živega srebra in mesta Idrije, iz XIV. obzorja idrijskega rudnika, kjer je takrat delovala verjetno najgloblja pošta na svetu, poslano priložnostno pismo prav v to postajo na Južni tečaj.

Večina raziskovalnih baz je obljude na le v času antarktičnega poletja od novembra do konca februarja. Seveda so tu našete le pomembnejše raziskovalne postaje. Sedaj je vključenih že 45 držav v dogovor o varovanju Antarktičnega polarnega območja v vseh ozirih in sodelovanju pri znanstvenih raziskavah, ki se odvijajo na tem območju. Večina držav nima svojih baz in gostuje pri drugih. Raziskovalne ekipe velikokrat predstavljajo svet v malem. Antarktika je velik naravni laboratorij in tu se znanstveniki družijo ne glede na vero, raso in politično pripadnost. Sodelujejo v znanstvenih raziskavah in poskusih in dostikrat tudi v boju za preživetje v svetu viharjev in

mraza, kjer je bila doslej izmerjena najnižja temperatura (če temu sploh še lahko tako rečemo) kar minus 89,6°C!

Oskrbovanje polarnih baz je zelo zahtevno delo, ki ga je možno opravljati le v mesecih, ko je v teh zemljepisnih širinah poletje. Kljub temu pa so vremenski pogoji velikokrat povsem nemogoči. Hrano in opremo večinoma prevažajo z ladjami, delno pa z letali predvsem tipa Iľušin IL-76 in Herkules ter s helikopterji, ki vzletajo z ladij. Izhodišča za povezavo z Antarktiko in oskrbovanje baz so pristanišča Capetown, (J. Afrika), Hobart (Tasmanija), Christchurch oz. Lyttelton (N. Zelandija), Stanley (Falklandski otoki), predvsem pa Punta Arenas (Čile) in Ushuaia (Argentina). Oskrbovalne ladje prevažajo tudi člane znanstvenih ekspedicij, ki jih sestavljajo ekologi, glaciologi, geologi, biologi, hidrologi, meteorologi, fiziki itd., iz različnih držav, ki delujejo pri skupnih projektih.

Najmočnejšo floto v antarktičnih vodah imajo Rusi. Večinoma so to ledolomilci, ki ne oskrbujejo le ruskih baz, ampak tudi druge. Treba je povedati, da večina ladij v sezoni opravi po več voženj do baz in nazaj.

Iz obeh pristanišč Ognjene zemlje,

»Skoraj« stalno delujoča letalska baza Ten. R. Marsh M. Čilske raziskovalne postaje Eduardo Frei je eno glavnih oken v svet za območje Antarktičnega polotoka.

Na otočjih ob Grahamovi deželi je največ raziskovalnih baz. Člani ekspedicije so poslali pozdrave iz argentinske baze Marambio.

Pta. Arenasa in Ushuaie, pluje skozi Drakov preliv proti Grahamovi deželi na Antarktiki čedalje več turističnih ladij. Prvi turistični »izlet« na ta antarktični polotok naj bi bilo potovanje ladje Les Eclaireurs leta 1958. Deset let kasneje je tja popeljal turiste ameriški podjetnik Lars-Eric Lindblad. Zanimanje se je povečevalo in leta 1970 je skozi Drakov preliv iz Ushuaie na Antarkiko že vozila čarterska ladja z njegovim imenom. Sedaj pluje v času antarktičnega poletja proti najjužnejšemu kontinentu že čez 25 turističnih ladij. Antarktični turizem se vedno bolj širi. Že pred nekaj leti je izšel prvi turistični vodič za potovanje po antarktičnih območjih (Antarctica: the Travellers Guide). Pisec tega priročnika dr. B. Stonehouse je kar trideset poletij prebil na Antarktiki.

Sedaj pa k filateliji. Kot rečeno izdajajo posebne znamke za svoje antarktične

posesti Avstralija – AAT (Australian Antarctic Territory), Francija - TAAF (Terres Australes et Antarctiques Françaises), Nova Zelandija (Ross Dependency) in Velika Britanija - BAT (British Antarctic Territory). Slednja izdaja posebne znamke še za otoke South Georgia in South Sandwich. Argentina in Čile za svoji interesni območji izdajata pošne znamke dosti bolj poredkoma (Antartida Argentina, Antartica Chilena). Omenjeni državi izdajata za svoji posesti tudi aerogramme in dopisnice.

Prva je začela izdajati znamke za svoje antarktične posesti Francija leta 1955, sledile so ji Avstralija (1957), Nova Zelandija (1957) in Velika Britanija (1963). Slednja je v BAT vključila Grahamovo deželo, Južne Orkneyske otoke in Južne Shetlandske otoke, ki so bili prej pod upravo Falklandskih otokov. Od leta 1985 pa imajo svoje znamke tudi otoki

Južna Georgia in otoki Južni Sandwich (prej Falkland Island Dependencies).

Omenjene znamke so motivno zelo lepe in priljubljene. Prve izdaje imajo kar navite cene. Zelo dragocena in zelo draga pa so pisma in kartice prvih raziskovalcev Antarktike. Te dosegajo hudo visoke cene. Naj jih naštejemo le nekaj, od katerih se je pošta ohranila in se pojavlja na znanih svetovnih avkcijah: ekspedicije Scotta, Mawsona, Shackletona, Byrda, pa nemške antarktične ekspedicije iz let 1901-03, francoske antarktične ekspedicije iz let 1903-05, belgijske odprave iz leta 1899, škotske nacionalne antarktične ekspedicije v letu 1904 in argentinske na otoke Južni Orcadi, itd. To je klasika tega področja zbiranja in nam navadnim smrtnikom nedosegljiva.

V moji zbirki znamk in ovitkov prvega dne ter maksimum kart, aerogramov in dopisnic z antarktičnega območja, je zastopan Avstralski antarktični teritorij v celoti do leta 2000. Od drugih posesti pa imam le po nekaj serij. Posebno Francoski teritorij ima veliko razmeroma dragih serij. Moje zanimanje je usmerjeno predvsem v zbiranje potovanih pisem iz raziskovalnih baz, ekspedicij, oskrbovalnih in raziskovalnih ladij ter ledolomilcev. Pisma, oziroma ovitki so poleg poštnih žigov opremljeni s posebnimi žigi, ki jih imajo antarktične baze, ali pa so pripravljene prav za posamezne ekspedicije ali pa za raziskave, ki jih ob določenem obdobju opravljajo v bazah; merjenje ozonske luknje, opravljanje različnih fizikalnih poskusov, meteorološka merjenja, raziskave planktona, selitve ptic itd. Posebej pogoste so označbe skupnih geofizikalnih projektov. Tudi ladje imajo vsaka svoj največkrat zelo slikovit žig (cachet), ki mu je včasih pridan naslov ekspedicije, katere člani prevažajo. Ne smem pozabiti tudi ledolomilcev s svo-

jimi okrasnimi žigi. Dodatne žige nosijo pisma prepeljana z ladij s helikopterji do baznih centrov. S priložnostnimi žigi obeležujejo tudi obletnice in spomine na slavne raziskovalce Antarktike. Posebno draž imajo ovitki, kjer so poleg žigov tudi podpisi vodij antarktičnih baz ali pa udeležencev ekspedicij. Še bi lahko našteval, saj je pravzaprav vsako leto kaj novega. Seveda vsemu že od začetka pisemskega prometa iz Antarktike ni več mogoče slediti.

Pri potovanih pismih je zanimivo, da lahko sledimo, skozi koliko baz je potovalo. Le redke imajo svojo poštno službo in v teh odtisnejo uradni poštni žig čez znamke. Zgodi se, da sta dva uradna poštna žige dveh različnih baz. Na primer: na istem ovitku so nalepljene čilske znamke s poštnim žigom postaje Eduardo Frei, zraven pa ruske znamke, žigosane z nepoštnim žigom baze Bellinghausen (ta nima poštno službo). Zgodi se tudi, da sta na ovitku dva poštna žiga, recimo argentinski in čilski. Tudi nekatere ladje, ki plujejo v antarktičnih vodah, imajo svojo poštno službo, recimo britanska J. C. Ross in južnoafriška Agulhas. Nekatere ladje uporabljajo žige Paquebot in seveda Posted at sea z datumom in imenom ladje. Včasih je zraven celo lastnoročni podpis kapitana.

Ob vsem tem se postavljajo vprašanja, kako urejati zbirko teh pisem. Z znamkami je enostavno. Pri roki so redne informacije (Michel Rundschau, Deutsche Briefmarken Zeitung ter angleški, avstralski in francoski poštni bilteni in letni katalogi). Z ovitki pa je na prvi pogled kar nekaj zmede. Pa vendarle. Zbiralci si vsak po svojem interesu urejajo zbirke (običajno jih ne delamo za filatelistične razstave, temveč za svoje veselje, za svojo dušo). Filatelistična pravila so dostikrat omejujoča, posebno za tekmovalne razstave. Toda red mora

biti in razstavljavci naj se ga držijo. Pisma večkrat potujejo od baze do baze in do zbirnega mesta, ali pa so prepeljana s helikopterjem ali celo z letalom Iljušinom. Lahko bi jih urejal po ladjah, ledolomilcih, ki so pošto prepeljale. Vendar je pomembnejše, da so pisma dosegla cilj: raziskovalno bazo.

Zato sem se odločil, da ovitke zbiram kronološko po državah. Kot glavno usmeritev za njihovo razvrščanje upoštevam nalepljene poštne znamke, razveljavljene s poštnim žigom baze. Če so nalepljene znamke dveh različnih držav (kar se dogaja), ovitek uvrstim k tisti državi, katerih žig na znamkah ima starejši datum. Se pa zgodi, da me kakšen ovitek spravi v zagato. Na primer: na ovitku je poleg nepoštnih žigov še uradni poštni žig čilske baze O'Higgins, vendar brez

znamk ter argentinske znamke, žigosane s poštnim žigom Ushuaia, kamor je pošta prispela z Antarktike. V tem primeru sem ovitek uvrstil k državi Čile, saj je bil najprej v njeni bazi. Dostikrat pa je stvar še bolj zamotana, a prav to je privlačno. Včasih presenetni že pozabljena pošta z Antarktike z enoletno zamudo ali še več in prav zanimivo je po žigih in podpisih prebirati, kje vse je potovala.

Tako sem zgodbo iz svoje zbirke o Antarktiki srečno brez »brodolomov« pripeljal do konca. Če ne bi bil filatelista in če ne bi zbiral znamk in pošte s tega daljnega kontinenta, bi o njem verjetno bore malo vedel. Znova se je pokazalo, da zbiranje poštних znamk in drugih poštних vrednotnic ter odtisov poštних žigov razveseljuje in poučuje. To je tudi eden glavnih smotrov filatelije.

Pismo iz britanske baze Port Lockroy - upodobljena je tudi na desni zgornji znamki, je potovalo z oskrbovalno ladjo James Clark Ross.

Peter Suhadolc

Peto Evropsko prvenstvo tematske filatelije, Essen 2011

Zanimivo tekmovanje z “neobičajnimi” pravili

Maja je v Essnu, mestu v nemškem Porurju, potekalo že peto Evropsko prvenstvo tematske filatelije (European Championship of Thematic Philately – ECTP). To vsakoletno tekmovanje na FEPA ravni, ki je povezano z velikim filatelističnim sejmom, poteka dokaj različno od navadnih tekmovanj v razredu tematske filatelije po pravilnikih za FIP in FEPA razstave.

Tematske zbirke namreč niso postavljene v en sam razred in torej ne tekmujejo vse med seboj, ampak so v ECTP prvenstvu predhodno razdeljene v osem tematskih sklopov. Ti so:

1. Umetnost in kultura,
2. Zgodovina in organizacije,
3. Ljudje in vsakdanje življenje,
4. Šport in prosti čas,
5. Prevozi in tehnika,
6. Medicina in znanost,
7. Živali in rastline,
8. Kmetijstvo in hišni ljubljenci.

Zbirke so sicer vse ocenjene po pravilniku in smernicah FIP za tematsko filatelijo, vendar “tekmujejo” v sklopu razreda, v katerega so uvrščene, torej proti tematsko sorodnim zbirkam. Ko so v vsakem razredu eksponati razvrščeni po pridobljenih točkah, se prvim trem uvrščenim dodeli zlato, srebrno in bronasto kolajno (kot v športnem tekmovanju). Raven medalje ni vezan na osvojene točke, temveč na dosežena prva tri mesta. Zgodi se lahko tako, da dobi v nekem razredu zlato kolajno zbirka, ki ima “samo” 87 točk, v drugem razredu pa bronasto kolajno zbirka, ki jih ima “kar” 92. No, tak primer se je zgodil na letošnjem tekmovanju: v osmi kategoriji je zmagala zbirka Tobak: rastlina s cvetovi v obliki zvezde Luksembur-

žana Loniena, v peti kategoriji pa je na tretjem mestu pristala zbirka Slovaka Jankoviča Moje življenje kot kolo.

A povrnimo se k pravilom igre. Zmagovalci posameznih razredov imajo pravico, da v naslednjih letih tekmujejo v razredu Prvaki. Pri tem razredu žirija ne dodeljuje točk, temveč le izbere in razvrsti tri najboljše eksponate. Zmagovalec v razredu Prvaki ima pravico, da se pridruži zmagovalcem tekočega leta v tekmovanju za Veliko nagrado. Ekspонат, ki je že prejel Veliko nagrado, seveda ne more biti več kandidat zanj.

Za Veliko nagrado tekmuje torej deset eksponatov.

Novost, ki jo je uvedlo ECTP, je v tem, da poteka glasovanje za Veliko nagrado javno med potekom Palmaresa (svečanega podeljevanja nagrad) in se točke vsakemu eksponatu prištevajo v živo. Nekako tako, kot poteka glasovanje za Evropsko popevko. Glasujejo vsi sodniki žirije drug za drugim in publika sledi razpletu.

Vsak sodnik glasuje za šest, po svojem mnenju, najboljših eksponatov. Šesti prejme eno točko, peti dve, četrti tri, tretji pet, drugi sedem in prvi deset točk. Po glasovanju vseh dvanajstih sodnikov je rezultat dokončen.

Zbirko za ECTP lahko prijavi vsak, ki

se je z isto zbirko vsaj enkrat že udeležil tekmovanja na FEPA ali FIP ravni. Če je eksponat že bil evropski prvak v nekem razredu, se mora najprej udeležiti enega prvenstva v razredu Prvaki, šele nato se lahko povrne spet v kak tekmovalni razred. Vsak zastavljavec lahko izbere, v katerem razredu bo prikazal svojo zbirko, vendar si pripravljani odbor razstave pridružuje pravico, da prerazporedi kako zbirko v primeru, da je v nekem razredu prijavljenih odločno premalo eksponatov. Tekmovalec tudi poljubno izbere število (med sedem in enajst) 12-listnih vitrin za obseg svojega eksponata. Prijave potekajo preko nacionalnega delegata za tematsko filatelijo pri posamezni filatelistični zvezi. Vsaka FEPA članica lahko prijavi največ en eksponat za vsak tekmovalni razred. Komisija nato uvrsti v vsak razred deset do tedaj najvišje ocenjenih prijavljenih zbirk. V primeru, da nek razred ne doseže maksimalnega števila desetih ek-

sponatov, lahko komisija dodeli prosta mesta ostalim visoko ocenjenim prijavljenim eksponatom. V vsakem primeru ima vsaka FEPA članica pravico do prijave vsaj dveh eksponatov.

Tekmovanje je užitek za tematskega filatelista, saj se na njem zbere navadno smetana evropskih tematskih zbirk. Letos je bilo v osmih tekmovalnih razredih prisotnih 59 eksponatov, pet v razredu Prvaki. V razredu prvakov je bil prisoten tudi najboljši slovenski tematski eksponat Osvajanje nekoristnega sveta, ki je lani na tekmovanju ECTP v Parizu osvojil zlato kolajno v kategoriji Šport in prosti čas. Srednja vrednost pridobljene ocene je bila 85.7, se pravi nad veliko pozlačeno kolajno, kar samo po sebi govori o kvaliteti prikazanih eksponatov. Prva tri mesta v Razredu prvakov so osvojili eksponati, ki so predhodno dosegli veliko zlato kolajno.

Poglejmo še, kdo so posamezni prvaki. V kategoriji Umetnost in kultura je

prevladal Begijec Michel Meuwis z ekspanatom Naučite me francoske literature, v katerem se pogovarjata študentka in profesor. V razredu Zgodovina in organizacije je prvo mesto šlo Nemcu Thomasu Radzuweitu s temo Pregaňanje – Odpor – Holokavst. V razredu Ljudje in vsakdanje življenje je prevladal znani nemški tematik Wolf Hess s svojo odlično zbirko Življenje in usoda Ameriških Indijancev – domorodcev kontinentalnih Združenih držav. Tudi v razredu Šport in prosti čas je prvo mesto šlo Nemcu, Ernstu Huhnenu s športno zbirko Tekanje, skakanje, metanje – 3000 let atletike. Najhujša bitka je bila v petem razredu Prevozi in tehnika, kjer je za le eno točko prevladal s svojo izredno zbirko Kolesa priložnosti – kolesarska družba Jari Majander. V razredu Medicina in znanost je šla zlata kolajna na Poljsko, dosegel jo je Marek Zbierski z ekspanatom Kemija – ključ za boljše življenje. V kategoriji Živali in rastline je osvojil zlato Britanec Lesley Marley z očarljivo zbirko Zgodba o kitu. V poslednji osmi kategoriji smo že omenili zmago Luksemburžana Carla Loniena z zbirko Tobak: rastlina s cvetovi v obliki zvezde.

Da ne bomo govorili le o prvakah, naj omenim še nekaj zanimivih inovativnih zbirk. Finka Kempilä je predstavila Zgodba o knjigi – od avtorja do potrošnika, Britanec Wheeler je prikazal Maske, miti, mimi in razvoj lutk. Naj nazadnje omenim tudi zbirko, ki je osvojila na novo uvedeno FEPA nagrado za najbolj inovativno zbirko na področju znanosti; osvojil jo je Nemec Eberhard Schmidt z zbirko Kometi, Asteroidi, Meteoriti - Sprehajalci v našem sončnem sistemu.

Najbolj zanimivo je bilo seveda glasovanje za Veliko nagrado. Že na polovico glasovanja je bilo sicer jasno,

Predsednik FIP komisije za tematsko filatelijo Damian Läge odpira seminar (foto: P. Suhadolc)

da bo Velika nagrada šla "biciklistu" Fincu Majanderju, ki je zbral na koncu 109 točk. Na drugo mesto se je uvrstil Danec Leif Rasmussen z zbirko Živali podrejene človeku, ki je osvojila prvo mesto v razredu Prvaki.

Po zaprtju razstave je bil na sporedu dvodnevni FEPA Seminar za tematsko filatelijo, v katerem so prvi dan govorili o razlikovanju med tematskim znanjem in tematskim razvojem. Predaval je Joachim Maas, ob koncu pa smo se sodniki spoprijeli v ocenjevanju tega vidika na petih ekspanatih. Naslednji dan je bil posvečen prikazovanju redkosti. Tu so se mnenja precej razhajala, nekateri so zagovarjali različne načine, kako sodnike opozoriti na redko gradivo, drugi pa so temu nasprotovali, češ sodniki itak vedo, katero gradivo je redko. Na koncu sta dva razstavljavca, eden je bil tudi pisec tega članka, prikazala, kako sta izboljšala (razvoj, gradivo, filatelistično znanje itd.) nekatere liste v svojih zbirkah, ki sta bili na razstavi.

MIHAEL I. FOCK

SVETA DEŽELA – ZLATI JERUZALEM 1655 – 1967

Knjiga o poštni zgodovini Jeruzalema, o njegovih prvih poštних povezavah, poštних tarifah, žigih, o mobilnem železniškem poštne uradu, o poštah Francije, Avstrije, Nemčije, Rusije in Italije ter o prvi svetovni vojni in kapitulaciji Turkov, ter o osvoboditelju in novem okupatorju, o razglasitvi države Izrael in presekanem mestu ter o njegovi združitvi leta 1967.

Omejena naklada knjige velikega formata s cca 130 stranmi in prek 150 barvnimi slikami in zemljevidi ima izvlečke tudi v angleščini. V prednaročilu je na voljo po ceni 30 evrov + poštnina (po povzetju). Naročite jo lahko na naslov FZS, p. 1584, 1001 LJUBLJANA ali direktno pri avtorju po e-pošti: fock@orpo.si. Dobavljena bo do konca oktobra 2011.

NAROČILO:

Nepreklicno naročam izvodov knjige
Mihael I. Fock SVETA DEŽELA – ZLATI JERUZALEM 1655 – 1967

Po ceni 30 Evrov + poštnina (po povzetju)

Ime in Priimek:

Naslov:

Poštna številka: Kraj.....

Datum:

Podpis:

Knjižnica dr. Antona Lavriča

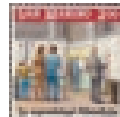
Novosti pomlad 2011

Avtor	Naslov	Leto izdaje	Jezik
Fernandez O.R.-Pérra C.G.	El Scoutismo en la filatelia Argentina	2011	španski
Simončič Tone - FD LJ	Filatelistični slovar: Slovensko-angleško-francosko-nemško-italijanski	2010	slov.-večjezični
Simončič Tone - FD LJ	Filatelijata in taborništvo	2004	slovenski
Simšič Jože-Jelen	Iz vojne v svobodo	2010	slovenski
Ramovš Adela - SET	"Cockta - pijača naše in vaše mladosti, katalog razstave"	2010	slovenski
TMS	Darwinovo življenje in delo	2011	slovenski
Velikanje	Katalog Slovenika 2011	2011	slovenski
Borut-Borja Kopani	Filatelijom kroz hrvatske gradove 1991-2010 (Poštanske marke republike Hrvatske)	2010	hrvaški
Borut-Borja Kopani	Turizam i filatelija - 150 godina turizma u Hrvatskoj (Poštanske marke republike Hrvatske)	2010	hrvaški
Paul-Jürgen Hueske	Postdienste im Deutchen Reich von 1933 bis 1945	2009	nemški

Sodniško komisijo je pri delu obiskal predsednik FEPA.

Od leve P. Suhadolc, S. Bračič, C. Turudija, J. Jørgensen in J. Bader (foto: V. Ferant)

Veni Ferant Alpe-Adria Phila 2011 v Opatiji

Tokratni organizatorji filatelistične razstave Alpe-Adria Phila od 13. do 17. aprila 2011 so bili sosedje Hrvati, ki so izbrali Opatijo, kar se je na koncu pokazalo kot odlična izbira. Zakaj? Predvsem logistika je bila odlična, saj si se lahko udeležil vseh prireditev tako rekoč v copatih. Do najbolj oddaljenega prizorišča, ki jih ni bilo malo, si bil namreč oddaljen največ 200 metrov.

Glavni razstavnin in prireditveni del se je odvijal v Kristalni dvorani hotela Kvarner, kjer so se nekoč dogajali tudi Opatijski festivali. V sosednjem paviljonu je bil še drugi, manjši del zbirke. Obe prizorišči sta nudili idealne pogoje za razstavljalce in obiskovalce te prireditve.

*Hotel Kvarner, pogled z morske strani
(foto: I. Pirč)*

Tokrat sem kot sopotnika povabil na to prireditev društvenega kolega Marjana Plavčka, sicer prizadevnega mentorja mladih filatelistov na OŠ Prebold. Glede na število zbirke je bila njegova pomoč ob izročanju in vračanju zbirke zelo dobrodošla, saj ima takrat komisar res veliko dela. Prepričan sem, da je tudi Marjan prišel do zanimivih informacij, poleg tega pa je lahko »v živo« spremljal večino dogodkov, ki jih ni bilo malo.

Spremljevalni program je bil pester. Vsak dan je Hrvaška Pošta predstavila nov priložnostni žig (skupaj 5 žigov). Sodelovale so tudi pošte Albanije, Avstrije, Kitaj-

*Razstava je bila postavljena v kristalni dvorani
(foto: V. Ferant)*

ske in Nemčije in to ves čas prireditve.

Svečana otvoritev je bila v Kristalni dvorani, sledil je sprejem pri županu Opatije v sosednji vili Angiolini. Za zainteresirane so organizirali ogled Opatije z vodiči. Za udeležence Alpe-Adrije so priredili izlet z ladjo do Lovrana, kjer je bil na voljo priložnostni poštni žig (Brodsko pošta Opatija – Lovran). Dva dneva so organizirali tudi filatelistično delavnico za mladino. Za odrasle sta bili zanimivi predvsem predavanja. Prvo je vodil Nikos Rangos iz Cipra, prej-

šnji predsednik FIP-ove komisije za maksimafilijo. Drugo sta vodila Španec José Ramón Moreno in Italijan Giancarlo Morolli, oba FIP

*Utrinek z mladinske delavnice
(foto: V. Ferant)*

strokovnjaka za tematsko filatelijo. Seveda niso pozabili niti na srečanje trgovcev in filatelistov v hotelu Milenij. Tudi filatelistična dražba v hotelu Mozart je bila zelo obiskana.

Medtem ko smo se filatelisti udeleževali vseh opisanih prireditev, je hkrati potekal tudi FEPA kongres, za tem pa še delovno srečanje skupnosti Alpe-Jadran. Dogodkov torej ni manjkalo in včasih se je bilo kar težko odločiti, kaj naj spremljamo.

Slovenska udeležba je bila tokrat dobro zastopana, saj smo imeli v Opatiji uradno sodnika Petra Suhadolca ter sodnico pripravnico Stašo Bračič. Po funkciji sta bila prisotna in aktivna tudi Igor Pirc kot predstavnik FZS ter Bojan Bračič kot sekretar FEPA ter koordinator za Alpe-Adria Philo.

Seveda smo bili veseli tudi vseh tistih, ki so si vzeli čas in si prišli ogledat to veliko prireditev, hkrati pa se srečati tudi s številnimi filatelističnimi prijatelji od drugod in z njimi pokramljati o tem in onem

iz sveta filatelije.

Razstavljavci in tudi drugi smo z nestrpnostjo čakali na razglasitev rezultatov, palmares. Ta je bil v Zlati dvorani Hotela Imperial. Po krajših nagovorih in kulturnem programu so sledile nagrade za zmagovalce posameznih razstavnih razredov, kjer smo tudi Slovenci prišli do ene.

Posebno nagrado za najbolje ocenjeni eksponat v odprtem razredu je dobil Venclj Ferant (pripomba urednika).

Rezultate slovenskih zbirk (14) in literature (2) najdete na spletni strani FZS pod rubriko: Razstave. Načeloma moramo biti z rezultati zadovoljni, čeprav se ne morem znebiti občutka, da tudi v te sfere prihaja kuhinja. Mogoče bo o tem napisal kaj več kdo, ki je videl in slišal več, kot sem jaz. A vendar moram na koncu izreči pohvalo prizadevnim organizatorjem, ki jih je po našem odhodu čakalo še precej dela, ki ga potem nihče ne opazi.

Če pozabim na trenutke slabosti hrva-

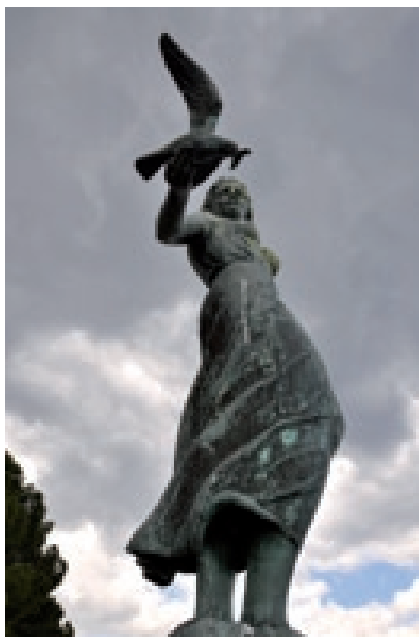

Predsednik AJF Ivan Librić izroča posebno nagrado Veniju Ferantu

Udeleženci strokovnega seminarja o tematski filateliji. V prvi vrsti z leve Nikos Rangos, Ciper, ki je imel seminar iz maksimalfilije, drugi Giancarlo Morolli, Italija in četrti Jose Ramon Moreno, Španija, ki sta vodila seminar iz tematske filatelije. Giancarlo Morolli je tudi FEPA koordinator Maribofile 2012.

škega carinika zaradi ATA karneta, potem lahko zatrdim, da so se sosednje Hrvati res potrudili pri organizaciji te razstave. Nekaj drobnih slabosti pa smo si zabeležili z namenom, da poskušamo v Mariboru leta 2012 narediti vse skupaj še bolje. Čaka nas torej težka in zahtevna naloga.

Simbol Opatije, deklica z galebom (foto: V. Ferant)

Veselko Guštin

Svetovna filatelistična razstava Indipex 2011

Od 12. do 18. februarja je v Indiji po dolgih 13 letih ponovno potekala svetovna filatelistična razstava (WPE) na razstavišču Pragati Maiden v New Delhiju. V močno zavarovanih razstavnih paviljonih so poleg naše razstave potekale še druge dejavnosti.

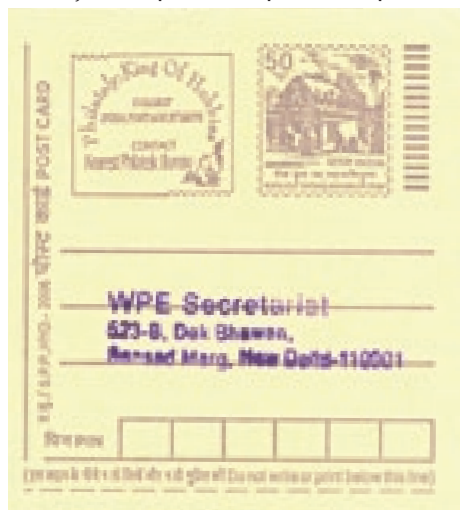
Vedeti moramo, da je New Delhi prestolnica države z več kot 1,2 milijarde ljudi. To se je videlo povsod, na cesti v mestu, na razstavišču, na obisku muzejev in mavzolejev. Koliko ljudi si je ogledalo WPE, ne vem, a po občutku bi rekel, da manj kot v Lou Yangu, kjer je bilo obiskovalcev preko milijon. Razstavo je odprla predsednica Indije, Smt. Pratibha Devising Patil in sicer na odprtem gledališču. Vsi govori so bili v angleščini in jim ni bilo težko slediti. Tudi sicer je angleščina še vedno eden od uradnih jezikov, poleg hindujščine, ki je v tem delu države tudi uradni jezik. Tako čast je možno doživeti le v državi, kjer je »Philately – King of hobbies / Filatelija, kraljica hobijev«. Na razstavišču je bilo prisotnih preko 30 poštnih

Odprto gledališče, na katerem je bila svečanost ob odprtju (foto: V. Guštin)

uprav (slovenske ni bilo), več kot 30 trgovcev in 71 razstavljavcev z vsega sveta.

Moram reči, da razen začetnih zapestljajev (ko so mi poslali povabilo kot komisarju iz Slovaške) nisem imel kakih nevščerenosti in vse je potekalo gladko. Zbirke so bile postavljene korektno. Naj opišem delo komisarjev. Dobivali smo se vsak dan ob 10,00 dostikrat tudi po nepotrebem, saj razen tega, da so nam povedali, naj pridemo drugi dan, kaj dela ni bilo. Tu sem pogršel nek »dnevni red«, ki bi visel v hotelu, da bi točno vedeli, kaj nas čaka. Sicer smo imeli svoj »informacijski pult« v avli hotela, a informatorka največkrat ni vedela kaj dosti. Bolj pestro je bilo zadnji dan, ko smo prevzemali zbirke. Tu mislim, da bi se dalo kaj poenostaviti. Na primer: ena ekipa je pobirala eksponate po vrsti in jih nato dala v pregled kontrolorju, v sosednji sobi so se zbirke sortirale po državah, kjer smo jih komisar-

Del posebne dopisnice, ki jo je izdala indijska pošta

ji prevzemali in zopet kontrolirali. Tej dvojni kontroli (in odvečnemu čakanju) bi se ognili, če bi vsaj za male države šli komisarji skupaj z osebjem in prevzeli zbirke. Vedeti moramo, da so države z 20-25 zbirkami in take z 1-5 zbirkami. Delo sodnikov je potekalo vsak dan od 9h do 17h, da so lahko ocenili preko 500 zbirk. Naše zbirke:

1. Bojan Kranjc: Kron and Dinar 1919-1920 ordinary post stamp of Slovenia, TR, 82

2. Veselko Guštin: The Slovenes in the Camps of the Duce, PH, 83

3. Veselko Guštin, Trieste, Gorizia and Slovene Littoral from 1939 to 1954, PH, 80

4. FZS, Zbornik simpozija 90 let verigarjev, LI, 83

5. Alojz Tomc: British Roadside Pillar Boxes, Class, Class OF, 80

so bile vse ocenjene z več kot 80 točkami ali pozlačeno medaljo. Vsak udeleženec je dobil certifikat, medaljo (razen OF), Katalog in Palmares. FZS je kot posebno nagrado ponudila Zbornik simpozija 90 let verigarjev, ki ga je dobil razstavljalec iz Cipra in ga tudi zelo pohvalil.

Žal tudi v filateliji velja »Old is gold« (Staro je zlato), saj so zbirke s starim materialom imele večje možnosti, kot one z novejšim. To je lepo objasn timer

Utrinek s strokovnega seminarja (foto: V. Guštin)

Peter P. McCann na svojem predavanju: »S tem, ko se odločiš, katero obdobje boš zbiral, si se tudi odločil, kakšnega sijaja bo tvoja medalja.« Kot sem omenil, je seminar o poštini zgodovini Kako dobiti zlato medaljo vodil McCann, svetovalec za poštno zgodovino pri FIP. Seminar je v celoti dostopen na straneh FIP in si ga velja prebrati.

Od leve: hrvaški komisar Julije Maras, glavni komisar Indipexa Rajesh Kumar Bagri in slovenski komisar Veselko Guštin s soprogi.

Indijska pošta je poskrbela za vsakodnevni priložnostni žig in izdajo znamk. Seveda je bil najbolj odmeven spominski blok Gandija, kjer je bil košček belega platna (khadija). Na predstavitev serije znamk s filmskimi zvezdami z jedačo in pijačo (vodo) na prostem smo bili povabljeni tudi mi. Indijska pošta je pripravila »nagradni natečaj« za otroške risbice znamk. Vsak dan razstave je izhajal posebni časopis: Indipex- 2011, Show Daily -1 (do 5) s povzetkom najzanimivejših dogodkov dneva. V dnevnem časopisu The Times of India pa sem zasledil celostranski oglas in poročilo o nedeljski izdaji znamk 13. 2. 2011.

Staša Bračič

Balatonfüred – HUNFILA 2011

Še ena uspešna filatelistična zgodba za slovenske razstavljalce se je odvila, ob čudovitem jezeru, v sončnem a vetrovnem vremenu, v zelo lepih prostorih Anna Grand Hotela, ki je v neposredni bližini izvira zdravilne vode, večinoma v madžarščini, predvsem pa v dobrem vzdušju in z veliko filatelističnimi prijatelji ...

Razstava je bila zelo dobro organizirana, predvsem sistem oddaje eksponatov, vlaganje v vitrine in vračanje eksponatov. Za tiste, ki ne znamo madžarsko, se je zmeraj našel nekdo, ki je znal vsaj kakšno besedo v drugem jeziku, če ga ni bilo, pa smo si pomagali z rokami. Organizatorji so nas drugi dan razstave popeljali na izlet. Očarala me je madžarska arhitektura, majhne hišice z lite z naravo, polja sivke, ki so prijetno dražile moje čute, in hišica iz paprik, ki mi je vzela sapo. Tudi z gostoljubnostjo (samo za nas so zagnali 200 let star mlin), hrano in veselo družbo s petjem ob harmoniki niso zaostajali.

Razstava je pokazala tudi na določene težave. Podobno kot lani v Sopronu, je bil problem v odnosu do enovitrinskih eksponatov, predvsem po »zaslugi« predsednika žirije Lippaija Pala. Za-

Potem, ko sem nacionalnim komisarjem in organizatorjem razdelila priložnostna darilca v imenu FZS, seveda ni šlo brez fotografiranja s starim prijateljem lštvanom Glatzem (foto: M. Prah)

radi teh izkušenj do nadaljnjega ne priporočam razstavljanja v eni vitrini na Madžarskem. Očitno je bilo tudi, da Madžari nimajo ustreznih sodnikov za tematiko, ker so bili vsi tematski eksponati zelo neobjektivno ocenjeni.

Kljub določenim pomanjkljivostim mislim, da smo bili na razstavi uspešni in da smo z vsemi eksponati dobro zastopali filatelistično dogajanje v Sloveniji. Čestitam vsem razstavljalcem in se jim še enkrat zahvaljujem za sodelovanje.

Hišica s paprikami (foto: M. Prah)

Rezultati:

Alojz Tomc: Private essays for 1935 regular stamps issue of Kingdom of Jugoslavia – **pozlačena m.**

Bojan Bračič: Maribor 1820 – 1945 – **velika pozlačena m. in posebna nagrada**

Branko Morenčič: From Trieste and Istria to the Alps 1929–1939 – **velika pozlačena m. in posebna nagrada**

Staša Bračič: Bicycle – Evolution and use – **srebrna m.**

Vencelj Ferant: Beer – **1.mesto in posebna nagrada**

Veselko Guštin: Landstrass – Kostanjevica na Krki, 1836 – 1945 – neocenjeno

Marko Markač: From grain to bread – **srebrna m.**

FD Novo Mesto: Zbornik ob 60-letnici ustanovitve FD Novo Mesto – **pozlačena m.**

Še to. Vsak dan sem si privoščila malo zdravja s kozarcem zdravilne vode in si s tem podaljšala življenje za kakšno leto ter s tem seveda poskrbela, da bom lahko še dolgo poročala o tovrstnih zgodbah.

Branko Morenčič si je prislužil poleg velike pozlačene medalje še posebno nagrado, ki sem mu jo izročila na redni letni skupščini Filatelistične zveze Slovenije, 21. maja 2011 (foto: V. Ferant)

Robert Jordan

FIMERA in FIRAMLA 2011

Kdor še vedno verjame, da je filatelija dolgočasna aktivnost brez večjih dogodkov, ki jo počneš sam samcat za nekoliko večjo mizo in je vse kar počneš le prelaganje znamk, se seveda moti. Da ta trditev drži, se je lahko vsakdo prepričal v dneh od 26. do 29. maja 2011 v Trbovljah.

Tam sta potekali tradicionalni dvoletni tekmovalni razstavi. In ne samo to. Dogodkov in različnih priložnosti, ki so tako ali drugače povezane s filatelijo, se je v teh dneh zvrstilo toliko, da jim je bilo že težko slediti. Za vsakega se je našlo nekaj. Pravi pravcati festival filatelije.

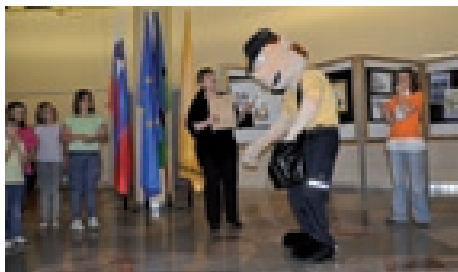
V četrtek, 26. maja, ko je pripravljala ekipa še postavljala zadnje zbirke na svoja mesta v razstavna okna, je že

pričela z delom ocenjevalna komisija. S svojim delom so pohiteli predvsem zato, ker so nekatere sodnike že čakale obveznosti na drugi za slovensko nacionalno zvezo pomembni prireditvi, ki je potekala naslednji dan v Ljubljani. Tako so že prvi dan razstave ocenili razstavne zbirke v dveh in delno v tretjem tekmovalnem razredu. Bližala se je šesta ura popoldne in z njo rahla nervoza pred pričetkom svečane otvoritve obeh raz-

Slovesnost je začel otroški pevski zbor, ki se mu je ob koncu pridružil Poštar Pavli (fot: V. Ferant)

stav. Avla Delavskega doma Trbovlje se je napolnila, obiskovalcev je bilo mnogo, prispeli so tudi že vsi slavnostni gostje, napovedana ura začetka svečanosti je bila že mimo, ko so zadoneli zvoki petja otroškega pevskega zbora Osnovne šole Trbovlje – podružnične šole Alojza Hohkrauta pod vodstvom zborovodkinje gospe Ksenje Cizej. Kdo je pričakoval neubrano petje resnično mladih pevk in pevcev ter monotono odpiranje njihovih ust, je bil vidno presenečen. Ubrani otroški glasovi, ki so napolnili glavni prostor, so v trenutku zaprli usta vsem obiskovalkam in obi-

Osrednja zvezda – Poštar Pavli – s svojo prijateljico Stašo in voditeljico Renato Žnidar (foto: V. Ferant)

skovalcem. In to povsem upravičeno. Aplavz, ki je sledil, je komajda dovolil voditeljici prireditve gospe Renati Žnidar priti do besede.

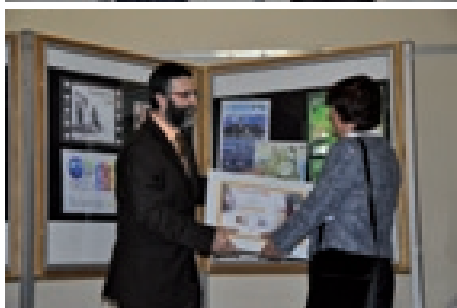
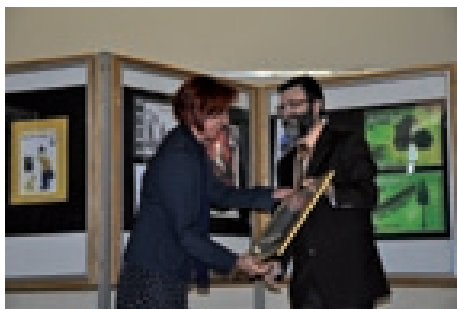
Že takoj po zadnjih akordih zborčka je na sceno pridrvel poštar Pavli s svojo spremljevalko. Otrokom je delil bonbončke, gostom promocijske mape in po vztrajnem prigovarjanju je voditeljici prinesel tudi program otvoritve. Ko se je živžav okrog Pavlija nekoliko umiril, je po kratki predstavitvi dogodka voditeljica k besedi pozvala predstavnika pripravljavca prireditve, predsednika Filatelističnega društva Trbovlje gospoda Roberta Jordana. Ta je po kratkem pozdravnem nagovoru predstavil dve novi in eno staro novico povezane z obema razstavama. Prvič sta bili tako članska

FIMERA kot mladinska FIRAMLA postavljeni skupaj z oknom ob oknu na enem razstavnem prostoru. Druga novica je bila povezana z novimi 16-listnimi razstavnimi okni, ki so bila prvič uporabljena. Zagotovo so tudi ta razstavna okna botrovala rekordnemu številu razstavljenega gradiva v članski konkurenci. Tretja novica je bila, da so obema prireditvama kljub nič kaj rožnatim časom ostali zvesti mnogi pokrovitelji in sponzorji. Izpostavljeni so bili najpomembnejši trije, brez katerih ne bi bilo obeh razstav. Prvi in najpomembnejši sponzor, pokrovitelj, zaveznik in prijatelj prireditve je Pošta Slovenije in mnogi v tej družbi zaposleni, ki so s svojim prispevkom in profesionalno opravljenim delom izpeljali številna opravila potrebna za pripravo in izvedbo takšne prireditve. V imenu Filatelističnega društva Trbovlje je predsednik društva podelil zahvalno listino gospodu Evgenu Zadniku, direktorju poslovne enote Ljubljana za družbo kot celoto in gospe Karmen Nebec Hauc, namestnici direktorja poslovne enote Ljubljana za poslovno enoto Ljubljana pod katero organizacijsko strukturo sodi pošta 1420 Trbovlje. Kot najpomembnejša krajevna

Podelitev zahvalne listine direktorju PE Ljubljana g. Evgenu Zadniku

zaveznika in podpornika prireditve sta zahvalni listini prejela Občina Trbovlje, v imenu katere je listino prevzela podžupanja gospa Tatjana Jevševar in Delavski dom Trbovlje za katerega je listino prejel direktor tega zavoda, akademski kipar Zoran Poznič.

Podelitev zahvalnih listin Karmen Nebec Hauc, Tatjani Jevševar in Zoranu Pozniču (foto: V. Ferant)

Sledil je pozdravni nagovor podžupanje, v katerem je izpostavila pomembnost te prireditve za promocijo mesta Trbovlje in vpetost te prireditve v obeleževanje občinskega praznika.

Kratek pozdravni nagovor obiskoval-

cem je namenil tudi direktor Delavskega doma Trbovlje, ki je glavni »krivec« kulturnega preporoda in ustvarjalnega vrveža v tem osrednjem kulturnem hramu Trbovelj in Zasavja. Seveda bi bila prireditev nekoliko okrnjena, če je znova tu in tam ne bi kulturno obarvali otroci pevskega zbora. K tem je svoje dodala še odlična mlada kitaristka Katja Hercog, učenka 3. razreda kitare pri učiteljici Ani Kralj v Glasbeni šoli Trbovlje. Čez celotno otvoritveno slovesnost se je vedno znova pojavljal poštar Pavli, ki je bil glavna zvezda prireditve.

H kratkemu nagovoru je bil povabljen predsednik Filatelistične zveze Slovenije gospod Igor Pirc, ki je čestital vsem razstavljavkam in razstavljavcem za njihovo smelost pri sestavi in prikazu filatelističnih zbirk. Niso manjkale tudi besede pohvale in zahvale organizatorju obeh razstav ter njun pomembne prispevek k razvoju slovenske filatelije.

O pomenu mladinske razstave je skozi glasno razmišljanje otroka – filatelista spregovoril podpredsednik FZS in komisar mladinske razstave gospod Bojan Bračič: »Zbiranje znamk kot tako lahko postane nam mladim hitro nezanimivo. Če jih urediš v zaključeno celoto in z njo poveš neko zgodbo, je zbiranje že zanimivejše. In ko zgodbo postaviš na ogled, lahko z njo celo tekmuješ. Za povrh lahko s tako urejeno zbirko znamk in drugega filatelističnega gradiva osvojiš celo kolajno, Super!«

Kot zadnji je bil k besedi pozvan direktor poslovne enote Pošte Slovenije v Ljubljani gospod Evgen Zadnik. Njegovemu pozdravnemu nagovoru je sledila predstavitve novih priložnostnih poštnih znamk in dotiskanih dopisnic. Seveda sta bili še posebej predstavljeni obe novi redni znamki, posvečeni poštarju Pavliju, ki je v ozadju predstavitve svojih znamk budno nadziral. Video

projekcijo novih poštnih vrednotnic pa so imeli obiskovalci možnost na eni od sten zgradbe spremljati že od samega začetka prireditve. Po običaju je po zaključku predstavitve vseh novih poštnih vrednotnic, ki so uradno izšle naslednji dan, albume s prvimi izvodi gospod Evgen Zadnik poklonil gospe Tatjani Jevševar, gospodu Igorju Pircu in gospodu Robertu Jordanu. S tem so bile nove poštna znamke in dopisnici simbolno izročene v poštni promet. Prireditev bi bila s tem končana, če si ne bi poštar Pavli vzel občinstva v svoje roke in ga skupaj s svojo spremljevalko Stašo Bračič in otroci iz pevskega zbora s huronski vzklikom »Razstavi sta odprti!« povabil na ogled obeh razstav.

Ogled obeh razstav in kasnejše druženje na skromni pogostitvi sta bili priložnost za izmenjavo mnenj in prvih vtisov pa tudi navezave novih poznanstev in povsem filatelističen klepet s starimi znanci. Naporen in živahen dan se je za pripravljavce zaključil v poznih večernih urah.

Pavli in Staša delita bombone (foto: V. Ferant)

Če smo mislili, da je vsa živahnost štiridnevne prireditve za nami, smo se krepko ušтели. V petek, 27. maja 2011, nas je na razstavišču obiskala cela množica otrok iz številnih enot Vrta Trbovlje. Otroci so izkoristili priložnost in obiskali kar tri razstave. Poleg obeh filatelističnih tudi razstavo, ki so jo pri-

Na pripravljena pisma je bilo treba nalepiti znamke (foto: V. Ferant)

pravili sami, ob 100-letnici Vrta Trbovlje. V sklopu članske razstave je bila postavljena na ogled tudi predstavitev njihovega soustvarjanja prve letošnje priložnostne izdaje Filatelističnega društva Trbovlje, ki je bila posvečena ravno stoletnici Vrta Trbovlje. In verjeli ali ne, otroci so bili nad znamkami navdušeni. Njihovi vzkliki, kaj vse so opazili na njih, ter drenjanje pred najzanimivejšimi okni, so bili prav posebno doživetje. Na splošno veselje otrok se je od nekod pojavil še poštar Pavli. Delil jim je bombone, svoje pobarvanke in male bloke lističev z njegovo podobo. A to še ni bilo vse. Otroke je povabil za mize, da so skupaj na že pripravljena pisma z naslovi svojih staršev ter dedkov in babic nalepili znamke z motivom poštarja Pavlija. Prijazna poštna uslužbenka Saša Kmetič pa jim je na njihova pisma odtisnila priložnostni poštni žig poštar-

ja Pavlija oziroma pomagala nekaterim najbolj zavzetim, da so to naredili sami. Vzgojiteljice, ki so spremljale otroke, so jih kar stežka zbrale, ko je bilo treba oditi. Resnično burno dopoldne na razstavišču je v popoldanskih urah zajel umirjen ogled starejših obiskovalcev. Ta nujno potreben mir so s pridom izkoristili člani ocenjevalne komisije ter do konca drugega dne ocenili vse tekmovalne zbirke.

V soboto, 28. maja 2011, tretji dan prireditve, je bilo takšnih in drugačnih filatelističnih dogodkov največ. Poleg ogleda obeh razstav je v avli potekalo srečanje, kjer je bilo mogoče pri trgovcih obogatiti svoje zbirke. Dopoldne je potekal tudi zaključni del tekmovanja mladih razstavljavcev v kategoriji C. Predstavitev oziroma zagovor pred postavljeno zbirko so opravili trije člani dveh krožkov. Žal se predstavniki treh krožkov, ki so s svojimi izdelki sicer sodelovali, predstavitev niso uspeli udeležiti. Razlage so budno spremljali

Za temeljit ogled eksponata je bilo treba tudi počepniti. Del sodnega zbora, ki je ocenjeval tematske eksponate; čepita P. Suhadolc in S. Bračič, stoji B. Bračič (foto: V. Ferant)

člani ocenjevalne komisije ter številni obiskovalci. Sledilo je dobro pripravljeno predavanje o pristopu k izdelavi tekmovalne zbirke v razredu Tematske filatelije. Predavanje je pripravil in z

Ocenjevalci in občinstvo pozorno spremljajo pojasnila o eksponatu mladih iz Prebolda (foto: V. Ferant)

video projekcijo dopolnil gospod Bojan Bračič, cenjen strokovnjak in glavni koordinator za delo z mladimi ljubitelji znamk. Poleg starejših slušateljev so se predavanja udeležili tudi na razstavišču prisotni mladi, kar je bilo posebej razveseljivo.

Po predahu za kosilo se je na prizorišču znova zbralo precej obiskovalce, razstavljalcev, sodnikov in funkcionarjev pripravljalnega odbora. Sledila je namreč podelitev priznanj.

Bilo bi preveč, da bi navedli vsa osvojena priznanja in vse prejemnike, zato le nekaj števil. V članski konkurenci so bila podeljena štiri zlata, šest pozlačenih, sedemnajst srebrnih, štiri posrebrena in štiri bronasta odlikova-

Miha I. Fock prejema nagrado iz rok R. Jordana (foto: V. Ferant)

nja. Posebno nagrado razstave, grafiko trboveljske likovnice Staše Kunštek, je prejel avtor najboljše ocenjene zbirke na razstavi gospod Mihael I. Fock. V mladinski konkurenci pa je bila bera odlikovanj naslednja: štiri pozlačena,

Pojasnilo sodnikov razstavljalcem veliko pomeni. Od leve: Vesna Vrabich, Marko Markač, Vinko Troha, Črt Petrovič, čepi Peter Suhadolc (foto: V. Ferant)

Po podelitvi nagrad in priznanj se je Željko Stefanović v imenu hrvaških razstavljalcev, tako odraslih kot mladih, zahvalil za povabilo za sodelovanje na razstavah. Hkrati je povabil mlade slovenske filateliste na sodelovanje pri podobni razstavi, ki jo načrtujejo pri njih že letos pred koncem leta. Skupna tema za pripravo tekmovalnega eksponata bo tokrat Hrvaška, zemlja turizma, saj se zdi, da je tak naslov eksponata za mlade privlačen in uresničljiv (foto: V. Ferant)

sedem srebrnih in tri bronasta. V kategoriji C je prvo mesto po sila izenačenem dvoboju osvojil filatelistični krožek OŠ Prebold, ki ga uspešno vodi mentor Marjan Plavčak. Podelitev priznanj razstavljalcem je bila priložnost, da se s simbolnim priznanjem izrečejo čestitke tudi novemu nacionalnemu sodniku. Gospod Veni Ferant je namreč v času dela ocenjevalne komisije opravljal izpit za filatelističnega sodnika, ki ga je uspešno opravil.

V nedeljo, 29. maja, zadnji dan prireditve, ko je pripravljavec razstav računal na umirjen zaključek prireditve, se je pojavila gneča in vrstni red na poštnem izpostavljenem okencu. Kandidatov za vseh pet priložnostnih žigov, ki so se zvrstili v teh dneh na pošti 1420 Trbovlje, kar ni hotelo zmanjkati. Tako so nekateri funkcionarji prireditve priskočili na pomoč vedno nasmejani

in sila prijazni poštne uslužbenki Saši Kmetič, ki ji gre zahvala, da smo vse želje po takšnem in drugačnem žigosanju različnih pošiljk spravili »pod streho«. Sledila je le še odprava pošiljk in zaključek delovanja izpostavljenega poštnega okenca pošte 1420 Trbovlje, ki je vse štiri dni razveseljevala navdušence nad znamkami na prizorišču obeh razstav.

Z uradnim zaprtjem obeh razstav ob 12. uri prigod še ni bilo konec. A je pospravljanje razstave za pripravljavce tudi prav posebno doživetje; vse od zadreg do sila smešnih pripetljajev. Vas tare radovednost in bi bili radi poučeni tudi o tem? Vabimo vas, da se nam ob naslednji priložnosti pridružite in na razstavo prijavite svojo tekmovalno zbirko s povsem vašo filatelistično zgodbo. Sodelovali boste lahko tudi v zaključnih delih takšne prireditve. Obljubimo, da vam ne bo dolgčas.

5Okno Kranj 2011

Letošnjo jesen, natančneje od 20. do 29. oktobra, bo v Gorenjskem muzeju v Kranju že peta enovitrska razstava z mednarodno udeležbo – 5Okno.

Prijavnico za vašo zbirko, ki bi jo radi dali v Prešernovem mestu na ogled, najdete na www.fzs.si, /Razstave; poslati pa jo morate izpolnjeno do 31. ju-

lija letos na naslov komisarja razstave Mihaela I. Focka, c/o FZS, p. p. 1584, SI-1001 Ljubljana.

Vsi prijazno vabljeni na ogled razstave, na kateri bodo razstavne zbirke iz Italije, Švice, Avstrije, Nemčije, Madžarske, Hrvaške, BiH - RS, Srbije, Črne Gore, Makedonije in seveda Slovenije.

Pošiljatelj:

.....

PETO OKNO 2011, KRANJ

Filatelistična razstava
Kranj, 20.–29. oktober 2011

Dopisnica

.....

.....

.....

.....

Veselko Guštin je ugotovil, da je imel Koprski filatelistični klub leta 1954 več članov, kot jih ima danes vsa FZS.

Ob tem je zanimiva še poročilo urednika Nove filatelije, ki navaja: »Število naročnikov na dan 31. 12. 1954 znaša 1.183, od tega jih je iz Federativne ljudske republike Jugoslavi-

je 570, iz tujine pa 613«. Nova filatelija je bila v letu 1954 edina slovenska filatelistična revija, ki je krepila medsebojne vezi med zbiralci takratne skupne države. V tistem letu je postala Nova filatelija v svetu znana in cenjena revija, saj so v letu 1953 prejeli v zamenjavo iz drugih držav 35revij, v letu 1954 pa že 56 revij.

MARIBOFILA 2012

Priprave na do sedaj največjo filatelistično razstavo v Sloveniji napredujejo skladno s planom. Uprava FEPA je razstavil dodelila podporo, ker je bilo objavljeno na kongresu evropske federacije v Opatiji. Častno pokroviteljstvo prireditve je sprejel predsednik države dr. Danilo Türk. Nove kitajske vitrine za razstavljanje znamk smo že preizkusili na FIMERI v Trbovljah. Predvsem so zelo lahke in enostavne za sestavljanje, tudi vlaganje gradiva vanje je enostavno. Ker so nosilci listov fiksno pritrjeni, je s tem višina razstavnih listov bolj točno določena, na kar bodo morali biti

razstavljavci zelo pozorni. V Trbovljah je moral organizator odrezati nekaj zaščitnih srajčk, ki so bile bistveno večje od listov v njih.

Nacionalni komisariji vseh povabljenih držav so že dobili prijavnne obrazce za eksponate, ki jih morajo izpolnjen vrniti najpozneje do 30. septembra 2011. Ponekod je zanimanje za razstavo že sedaj veliko, kar ne preseneča, saj bo Maribofila 2012 poleg razstave v Parizu prihodnje leto največji filatelistični dogodek v Evropi. Čeprav smo načrtovali razstavo v okviru dogajanj ob evropski prestolnici kulture (EPK 2012),

Igor Pirč (desno) in Bojan Bračič sta na zaključni svečanosti na razstavi v Opatiji od Borje Kopanija (levo) in Ivana Libriča preko predsednika FEPA Jørgena Jørgensena (v sredini) dobila zastavo FEPA, ki bo simbolizirala podporo evropske filatelistične federacije Maribofili 2012 (foto: V. Ferant)

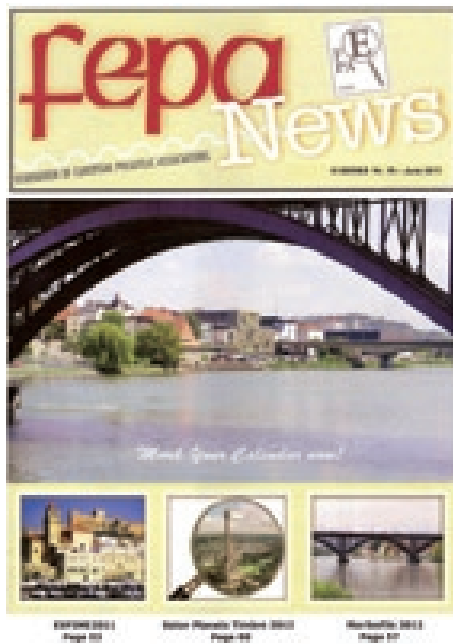
kar bo Maribor prihodnje leto, od organizatorjev še sedaj nismo uspeli dobiti nobenega potrdila ali obvestila. Kljub temu, da sem razstavo prijavil v nabiralnik predlogov za EPK 2012 že decembra 2009 in da sem ves čas odgovorne obveščal o prireditvi in poteku pripravanjo (marca 2011 sem oddal elaborat na 16 straneh in finančno analizo stroškov in prihodkov), še danes (19. junij 2011) ne vemo, ali bodo Maribofilo 2012 uvrstili med prereditve v okviru EPK Maribor 2012. Razstava na srečo od tega ni odvisna, je pa škoda, saj takšne priložnosti zlepa ne bo več.

Oba glavna komisarja sta hkrati tudi nacionalna komisarja za Slovenijo. Tako kot iz tujine, morata do 30. septembra zbrati prijave tudi od domačih razstavljalcev. Pravilnik razstave je poleg drugih obvestil objavljen na spletni strani www.maribofila.si, vendar zapišimo nekaj najosnovnejših stvari tudi tu.

Razstava Alpe Jadran filatelije bo obsegala vse razstavne razrede, tudi razred razglednic, ki smo ga na pobudo iz Madžarske dodali kasneje. Sodelujejo lahko vsi slovenski filatelisti, člani društev, ki so vključena v FZS. Sodelujejo lahko z eksponati, ki so bili na predhodnih razstavah ocenjeni z najmanj 65 in največ 85 točkami. Eksponati morajo obsegati najmanj štiri 12 listne vitrine ali 48 razstavnih listov, sicer pa mora eksponat obsegati tako število razstavnih listov, ki je deljivo z 12, saj bodo eksponati postavljeni v 12 listnih vitrinah. Izjema so eksponati v eni vitrini, ki morajo biti pripravljene na 16 razstavnih listih. Komisar razstave je Veselko Guštin: veselko.gustin@fri.uni-lj.si.

Razstava Balkanfila bo obsegala samo izbrane tekmovalne razrede: poštna zgodovina, tematska filatelija, mladinska filatelija, odprti razred, eksponati v eni vitrini in filatelistična literatura.

Eksponati poštne zgodovine, tematske filatelije in odprtega razreda morajo biti

V zadnji številki FEPA News, ki je izšla junija 2011, je obširen prispevek o Maribofilu 2012. Več na strani 58.

pripravljene na 80 razstavnih listih (pet vitrin). Sodelujejo lahko eksponati, ki so bili na predhodnih razstavah ocenjeni z najmanj 70 in največ 90 točkami. Več informacij komisar razstave Igor Pirc: ipirc711@gmail.si.

Vsi, ki vas zanima sodelovanje na eni od razstav v okviru Maribofila 2012, sporočite svoje želje enemu od obeh komisarjev čim prej, da boste dobili prijavnne obrazce. September bo tu, kot bi mignil.

Bojan Bračič

Filatelistična delavnica v knjižnici

Pisma še niso za v staro šaro

Na pobudo Filatelistične zveze Slovenije in Knjižnice Makse Samsa so sredi maja v prostorih knjižnice pripravili za četrtošolce OŠ Dragotin Kette zanimivo delavnico.

ILIRSKA BISTRICA ▶ Pod vodstvom glavnega tajnika zveze dr. Veselka Guština je štirideset šolarjev spoznavali pošlino edicije, pisma, duplisanice in pošlino storitve, ob koncu pa so tudi sami ilustrirali poštne ovitek, pravilno na-

Pavlovic, Noemi Tomšič, Špeta UJEH in Jaka Blokar. Tako lahko starši četrtošolcev te dni lahko pričakujejo obisk poštarjev s prv posebnim izvirnim poslom in pozdravi njihovih šolarjev - filatelistov. Morda bo to tudi priložnost, da

Mladi filatelisti so z zanimanjem prisluhnili besedam dr. Veselka Guština

lepili poštno znamko, napisali naslov prejemnika in dodali svoj naslov.

S svojimi domiselnimi ilustracijami so se še posebej izkazali učenci Nina

se na trnovski osnovni šoli znova oblikuje šolski krožek prijateljev in zbiralcev poštne znamke, ki je imel na tej šoli več kot dvajsetletno tradicijo. VČ

Veselko Guštin že nekaj časa vodi filatelistične delavnice v katerih mlade navdušuje nad pisanjem pisem, hkrati pa jih poskuša naučiti, da so pisma in druge poštna pošiljke dostikrat bolj zanimive cele, kot same znamke, ki bi jih lahko iz njih sneli. Pred snemanjem znamk s pošiljk se je torej dobro prej posvetovati z nekom, ki se na to spozna. O eni takih delavnic je poročal tudi časopis.

Filatelistični klub Koper obvešča, da so na zboru članov (redni letni skupščini) sprejeli sklep:

Redna tedenska srečanja Filatelističnega kluba Koper se prenesejo z nedelje na torek med 17,00 in 18,00 uro. Nov termin se uveljavi s 1. septembrom 2011.

Redna letna skupščina FZS

Delegati na skupščini pozorno spremljajo razprave (foto: V. Ferant)

Delegati filatelističnih društev so se zbrali na skupščini FZS, ki je bila v soboto 21. maja v dvorani Pošte Ljubljana 1. Obravnavali so poročila o delu za leto 2010 - in sicer izvršnega odbora o vsebinskem delovanju, blagajnika o finančnem poslovanju, gospodarja o opravljeni inventuri in nadzornega odbora o pregledu zakonitosti poslovanja. Podana ocena je bila, da je bilo delovanje v lanskem letu na solidni ravni in na vseh področjih, ki jih pokrivajo filatelistične organizacije, izpostavljeno pa predvsem delo z mladino, razstavno dejavnostjo naših članov, tako glede izobraževanja kot razstavljanja doma in v tujini.

V predlogu plana za leto 2011 je posebej omeniti priprave na veliko mednarodno razstavo Maribofila 2012 (20 držav udeleženk!), ki bo prihodnje leto v Mariboru – evropski prestolnici kulture, v teku sta tudi dva posebna projekta – ambulanč-

na pošta 1919-1941 ter priprava razstavne zbirke astronavitike v okviru Vitanjskega muzeja vesoljskih raziskav. Posebna pozornost bo posvečena podpori manjšim društvom, ki imajo težave z organizacijsko platjo delovanja. Soglasno je bilo sprejeto v Zvezo novo društvo – Sciurus iz Radovljice.

Posebna pozornost bo že na prvi redni seji IO pred počitnicami posvečena programu promocije filatelije, ki naj bi vključevala Zvezo, filatelistična društva, Pošto Slovenije in tudi druge organe in organizacije.

Zapisnik skupščine je, tako kot vsi zapisi o delovanju FZS, objavljen na spletni stran www.fzs.si.

Prihodnje leto bo skupščina volilna, saj poteka štiriletni mandat članom izvršnega odbora in drugim organom. Prilika za vse, ki so pripravljene storiti kaj več za organizacijo!

Johann Hans Gerstener na slovenski in češki znamki

Češka in slovenska pošta sta se dogovorili za prvo skupno izdajo znamke, posvečene češkemu glasbeniku nemškega porekla Johannu Hansu Gerstnerju, ki je svoje aktivno glasbeno življenje posvetil Ljubljani.

Rojen je bil 1851 leta v Žluticach na severozhodu Češke, blizu znanih toplic Karlovi Vari. Po študiju violine v Pragi se je napotil v Ljubljano, kjer je dolga leta deloval kot vilonist, glasbeni pedagog in direktor filharmonične družbe. Umril je leta 1939 in je pokopan na Ljubljanskih Žalah.

Pomen Gerstnerjevega glasbenega delovanja je muzejskemu društvu in njegovemu vodji Petru Brodskemu v Žluticach posredovala naša glasbena raziskovalka Maruša Zupančič. Od njej je predlog prišel do češke filateli-

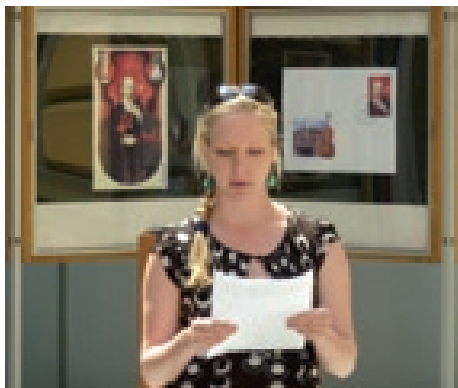
stične federacije in njenega tedanjega predsednika inž. Lumira Brendla, s katerim se je FZS že dalj časa pogovarjala o možnostih skupne izdaje. Češki filatelisti so s predlogom prepričali njihovo pošto, sprejela pa ga je tudi Komisija za izdajo poštnih vrednotnic pri nas.

Tako smo 27. maja 2011 v atriju Pošte Slovenije v Ljubljani skupaj s Pošto pripravili svečano predstavitev slovenske izdaje znamke v bloku, ki je tiskana po skupni predlogi češkega oblikovalca Karla Zemana.

Prireditev je začel mladi slovenski

Na predstavitvi slovenske znamke. Od leve Janez Fajfar, Mihael I. Fock, Boštjan Petauer, Peter Suhadolc, Ivan Grad, veleposlanik Petr Voznica s soprogo, Vaclav Slávik, Igor Pirc, Lilli Beden, Sabina Podkrižnik, Maruša Zupančič, Tonja Čakš, Domen Lorenz (foto: M. Kobal)

Maruša Zupančič pred vitrinama z novo znamko (foto: M. Kobal)

glasbenik, violinist Domen Lorenz, ki je zaigral sonato za violino solo, št. 1, Adagio J. S. Bacha in kasneje še Paganinijev Capriccio, št. 24, dva zahtevnejši glasbeni deli iz Gerstnerjevega časa. Pripravljavec dogodka Igor Pirc je potem spregovoril o zgodovini češko-slovenskih povezav v zadnjih 150-letih, glasbenega pedagoga Johanna Hansa Gerstnerja je predstavila Maruša Zupančič z Muzikološkega inštituta ZRC SAZU. Prisotne so pozdravili še češki veleposlanik Petr Voznica, župan Žlu-

Direktorica Sektorja za trženje Sabina Podkrižnik izroča album s prvimi izvodi znamk Petru Voznici, desno Igor Pirc (foto: M. Kobal)

tic mag. Vaclav Slávik, mestna svetnica Milena Mileva Blažič ter direktorica Sektorja za trženja Pošte Slovenije Sabina Podkrižnik, ki je predstavila izid znamk majskega sklopa, podelila spominske albume ter prisotne povabila k skromni pogostitvi.

Ob pripravah na predstavitev je vznikla ideja, da se na hotelu Slon, kjer je glasbenik Živel, poročen z lastnikov hčerko (družina Gnesda), postavi spominska plošča, dvojčica tiste na rojstni hiši v Žluticach. Mogoče bo to že kmalu.

Predstavniki FZS pred rojstno hišo

Nesporno so skupne izdaje priložnost, da se izpostavi tisto, kar je med dvema narodoma in državama pomembno in učvrsti medsebojne odnose. Zagotovo imajo skupne izdaje bodočnost in to priložnost moramo izkoristiti s konkretnimi predlogi tudi filatelisti.

Igor Pirc

Trije predstavniki FZS smo obisk s češke vrnili 14 dni pozneje, točneje 11. junija 2011. Igor Pirc, Veni Ferant in Bojan Bračič smo se na ta dan v Žluticach,

Na sprejemu pri županu (foto: V. Ferant)

Gerstnerjevem rojstnem kraju, udeležili predstavitve skupne izdaje pri njih.

Vse se je začelo s sprejemom pri starosti (županu) Slávíku, ki je pozdravil posebne goste: predstavnika slovenskega veleposlaništva Jakoba Štunfa, predsednika FZS Igorja Pirca, prejšnjega

predsednika čeških filatelistov Lumirja Brendla in sedanjega predsednika Valterja Müllerja, direktorja Poštnega muzeja dr. Jana Galuška in predsednika

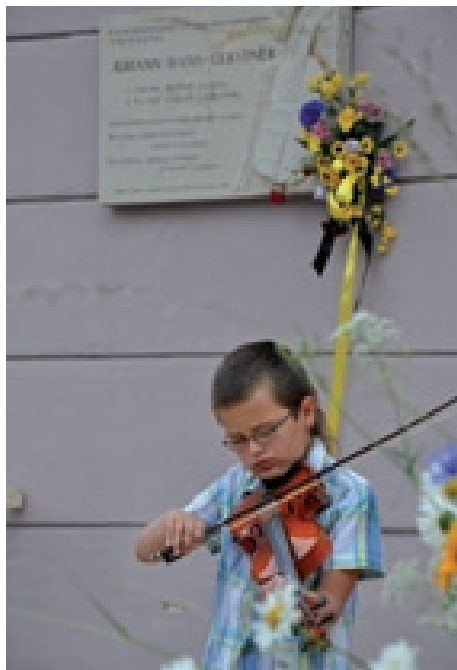

Pred nastopom v žlutiški cerkvi (foto: V. Ferant)

Muzejskega društva Petra Brodskega. Po nekaj vpljudnih nagovorih in krajšem prijateljskem razgovoru smo odšli v cerkev v Žluticach, kjer je godalni kvartet odigral dve daljši kompoziciji za godalne kvartete, vsako s tremi stavki. Po predstavi odličnih čeških glasbenikov

Mlada violinista sta pokazala, da v Žluticach raste nov rod uspešnih glasbenikov (foto: V. Ferant)

Slavnostni govorniki pred Gerstnerjevo rojstno hišo. Od leve: Župan Slávik, predstavnik slovenskega veleposlaništva J. Štunf, M. Zupančič, I. Pirc, Ravnatelj poštnega muzeja dr. J. Galuška, L. Brendl, V. Müller in Petr Brodsky. (foto: V. Ferant)

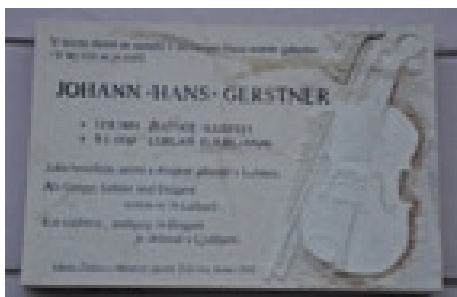
smo se vsi preselili pred Gerstnerjevo rojstno hišo, v kateri sta zdaj galerija in knjižnica; tokrat je v njej delovala tudi izpostava pošte.

Svečanost sta začela dva zelo mlada učenca violine, šest letna deklica in leto starejši fant, in tako simbolično pokazala, da v Žlutičah spet raste nov rod bodočih violinistov. Slavnost je vodil Petr Brodsky, ki je na kratko orisal zgodbo, kako so iz pozabe obudila njihovega meščana, odličnega violinista in glasbenega pedagoga. Več o njem je povedala Maruša Zupančič, svoje misli o dobrih češko slovenskih odnosih pa so dodali

še predstavnik veleposlaništva, predsednik FZS in prejšnji predsednik čeških filatelistov. Igor Pirc je izrazil upanje, da bodo češki prijatelji lahko spet kmalu obiskali Ljubljano, ker zamisli o postavitvi spominske plošče, podobne tej, ki so jo pred dvema letoma namestili na Gerstnerjevo rojstno hišo, intenzivno potekajo.

Predstavniki FZS smo po zaključeni slovesnosti razdelili nekaj daril, ki sta jih pripravili Sabina Podkrižnik, direktorica Sektorja za trženje Pošte Slovenije in FZS. Potem smo nadaljevali druženje ob dobrotah, ki so jih pripravile žlutiške gospodinjne, obiskali pa smo tudi izpostavljeno okence žlutiške pošte.

Predlagatelji znamke in organizatorji prireditve v Žlutičah so bili našega obiska iskreno veseli in razšli smo se z upanjem, da se ob kaki podobni priložnosti spet srečamo.

Bojan Bračič

Srečko Beričič

Leto ribe Faronike 1511-2011

V znamenju pravljичnega apokaliptičnega bitja Ribe Faronike in v spomin na 500. obletnico najmočnejšega potresa na Slovenskem z epicentrom v Idriji, ki je tudi Škofjo Loko skoraj do temeljev porušil, je v letošnjem letu Občina Škofja Loka pripravila niz kulturnih dogodkov.

Slovesno odprtje številnih prireditev je bilo 10. marca 2011 v Loškem muzeju Škofja Loka z nagovorom škofjeloškega župana mag. Mihe Ješeta in direktorice muzeja Jane Mlakar. Sledili sta zanimivi predavanji kustosinje Mojce Šifrer Bulovec Loško gospostvo konec 15. in v začetku 16. stoletja in kustosa Jože Štukla Škofja Loka v potresu leta 1511.

Filatelistično društvo Lovro Košir iz Škofje Loke je pripravilo na to temo filatelistično razstavo ob 500. obletnici potresa v Škofji Loki z eksponatoma dr. Petra Suhadolca (člana Slovenskega filatelističnega društva Lovrenc Košir iz Trsta) Potres in mag. Srečka Beričiča (predsednika Filatelističnega društva Lovro Košir iz Škofje Loke) Montanistične študije in raziskave ter izdalo priložnostno dotiskano poštno dopisnico s priložnostnim poštnim žigom s posnetkom spominske kamnite plošče freisinskega škofa Filipa ob zgraditvi jugovzhodnega grajskega stolpa leta 1527 (popotresna gradnja). Razstavo in izpostavljeno okence Pošte Slovenije so obiskali številni udeleženci kulturne prireditve. Dr. Suhadolc in mag. Beričič sta na razstavnem prostoru, zaradi izrednega zanimanja, vsem prisotnim ljubiteljem filatelije in novinarjem, sproti pojasnjevala in odgovarjala na vprašanja o vsebini razstavljenih zbirk. Srečanje so popestrili tudi idrijski filatelisti, ki jih je s svojim kombijem pripeljal kar njihov predsednik Franci Jereb. Dogovorili so

se, da se celotna razstava seli v Idrijo. Filatelistična razstava je bila odprta do 17. marca.

Žal je pljusak ribe Faronike že naslednji dan, 11. marca 2011, katastrofalno zatresel Japonsko.

Bilo je pred ... leti _____

Kopija posebne pohvale (na sosednji strani), ki jo je izročil takratni podpredsednik Klaus E. Eitner Filatelistični zvezi Slovenije ob prvi razstavi, ki smo jo pripravili v Delovni skupnosti Alpe-Jadran filatelija. Pomenila je prepoznavanje Slovenije na filatelističnem zemljevidu Evrope in pokazala, da želimo in zmoremo tudi to. Za pripravo take mednarodne filatelistične manifestacije nam je Evropska federacija filatelističnih zvez izrekla posebno čestitko.

Certificate of Appreciation

The Federation of European Philatelic Associations FEPA appreciates outstanding philatelic activities within its member associations.

FEPA considers it a privilege to honour those above standard activities that enhance and stimulate philately and that may be used as examples to be published.

It is a pleasure to felicitate the Philatelic Association of Slovenia

headed by their president Dipl. Jur. Valet Ratner

that they have organized the International Philatelic Exhibition
ALPE JADRAN FILA '99

promoting philately in Europe
within the ALPA JADRAN community
comprising philatelists from countries and regions of
Austria, Bavaria, Croatia, Italy, Hungary, Switzerland and Slovenia.

The Philatelic Association of Slovenia with this exhibition commemorates its 50th anniversary as well as the 80th anniversary of the first issue of stamps in Slovenia.

FEPA is happy to felicitate the Slovenian philatelists to exercise such an outstanding example of international philatelic friendship.

Ljubljana, September 15, 1999

FEPA-President

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Ingolf Kapelrud'.

Ingolf Kapelrud, Norway

FEPA-Vicepresident

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Klaus E. Eitner'.

Klaus E. Eitner, Germany

Kje so naše ladje

»Me ne zanima, kje so naše ladje« so besede s katerimi je nekdo kritiziral vsebino Nove filatelije, ki govori o filatelističnih razstavah, s pripombo, da ga nič ne zanima, kdo kje razstavlja (kje so torej naše ladje) in kakšne uspehe dosega. Zakaj naj torej sploh bere Novo filatelijo?

Da je Nova filatelija glasilo FZS, ki vključuje filateliste z najrazličnejšimi željami, idejami in pogledi na filatelijo, sem nekajkrat že napisal. Ker so »uporabniki« Nove filatelije raznoliki, poskušamo doseči, da bi bila raznolika tudi njena vsebina po sistemu: »Za vsakogar nekaj«. Seveda pa je vsebina naše revije odvisna na od prispevkov, ki jih pripravijo različni sodelavci. Ti pa svoje delo opravljajo prostovoljno in brez vsakega plačila, zato jim ne moremo ukazovati, kaj naj delajo oziroma o čem naj pišejo, lahko jim le kaj svetujem.

Zapisal sem, da so zbiralci po svojih željah in idejah raznoliki. Raziskava Komisije za razvoj in napredek filatelije (WADP) je pokazala, da lahko vse zbiralce, ki se ukvarjajo s filatelijo, razdelimo v tri skupine. Najobsežnejšo skupino tvorijo nabiralci (hrčki), ki praviloma zbirajo samo znamke, ne da bi jih proučevali, zato ne berejo filatelistične literature in so pri svojem konjičku nestabilni – z zbiranjem znamk sorazmerno lahko tudi prenehajo. Druga skupina so filatelisti. Ti zbirajo različno filatelistično gradivo, ga tudi proučujejo, razvrščajo in iz njega sestavljajo različne zbirke. Svoje stvaritve so pripravljene razstavljati in z ekspozicijami tudi tekmovati. Zaradi naštetega uporabljajo in študirajo različno filatelistično literaturo. Ko so enkrat na tej stopnji, ostanejo zvesti filateliji do konca. In potem je tu najmanjša skupina, ki jo lahko imenujemo filatelistični strokovnjaki, saj se posameznim področjem filatelije študijsko posvetijo, o svojih ugotovitvah in odkritjih pišejo, so eksperti, sodniki itd.

Naloga organizirane filatelije je, da poskuša privabiti med zbiralce čim več ljudi, tiste, ki se s filatelijo že ukvarjajo, pa vzdigniti iz hrčkov v filateliste in iz teh pridobiti filatelistične strokovnjake. In tudi to je naloga Nove filatelije. S poročili o razstavah poskušamo spodbuditi vse, ki se s to obliko filatelije zaenkrat še ne ukvarjajo, da odkrijejo tudi raziskovalno ustvarjalni del tega konjička in se mu začnejo posvečati.

Pa še nekaj o tistih, »ki samo okoli hodijo«, kot se je nekdo izrazil. To so v prvi vrsti komisarji, ki na različnih razstavah zastopajo slovenske filateliste, ki skrbijo, da naše ladje varno priplujejo do namembne postaje in se ravno tako varno vrnejo z dodatnim tovorom, medaljami, diplomami, priznanji in kar še sodi zraven. Pred tem je seveda potrebno izbrati in zbrati tovor, dogovoriti in rezervirati plovne poti, ki jih komisarji plačajo iz svojega žepa, uskladiti priveze v dohodni luki in še kaj. Pri vsem tem, za ves tovor ves čas tudi materialno odgovarjajo. Seveda so komisarji lahko tisti, ki so najprej sami razstavljali, in tisti, ki so s svojimi aktivnostmi v FZS pokazali, da so pripravljene kaj storiti tudi za druge. Vsak ima pravico in možnost postati nacionalni komisar, jasno pa je, da morajo za izbiro obstajati določeni kriteriji – ti so bili v NF že objavljeni.

Mogoče na koncu še majhno priporočilo vsem, ki bomo v bodoče poročali o takih in drugačnih filatelističnih razstavah. Na vseh je v uporabi eden ali več različnih priložnostnih žigov, ki pa jih avtorji zapisov o razstavah premalokrat pokažemo v naših poročilih; verjamem pa, da so za del bralcev Nove filatelije bolj zanimivi kot rezultati tekmovanja in /ali slike udeležencev.

Bojan Bračič

Odgovor na nagradno vprašanje iz NF 1/2011

Nagradna uganka iz prejšnje številke Nove filatelije je nekoliko razburkala del filatelistične srenje pri nas, kar je bil pravzaprav njen namen. Priznam pa, da sem pričakoval nekaj več kot le štiri odgovore, saj se s področjem in območjem, ki ga pokriva prikazana dopisnica, ukvarja nekaj naših že uveljavljenih razstavljalcev in raziskovalcev, ki bi ob razlagi, na katero sem pri vprašanju pozival, lahko dodali še kakšno zanimivo ugotovitev.

Namenoma sem dal uganki nekoliko provokativen naslov in verjamem, da nekateri, ki si odgovora niso upali poslati, zdaj nestrno čakajo, kakšen bo. Pa pojdemo po vrsti.

Samo uganko z naslovom Najdite vsiljivca si je izmislil prijatelj Dario Filjar, da bi k raziskovanju potegnil še druge iz skupine, v kateri pri raznih projektih že nekaj časa sodelujemo. S Stašo sva izziv vzela zares in porabila kar nekaj časa pri katalogih, kopijah cenikov in drugih poštnih dokumentov, da sva del zgodbe v glavnem pravilno razvozlala – del zgodbe, ki jo je pravilno rešil tudi prvi od reševalcev Boštjan Petauer. Njega sta, tako kot naju s Stašo, motili dve porto znamki na dopisnici. Kot piše Boštjan, so vse porto doplačilnice imele enako nazivno vrednost (nominalo) kot franko doplačilnice, iz česar lahko sklepamo, da porto za doplačilnice ni bil v dvojni vrednosti, kot je to veljalo za poštnino plačano pošti, sicer bi porto doplačilnice enostavno natisnili z dvakratno nazivno vrednostjo franko doplačilnic. To sklepanje potrjujejo poštne okrožnice. Tako pravi Okrožnica Direkcije PTT Ljubljana št. 60, 1. oktobra 1951: »V tedu Rdečka križa bodo pošte poleg rednih pristoj-

bin obvezno izterjevale še pristojbino za RK na ta način, da bodo nalepljale na pošiljko frankovno znamko RK za 0,50 din. Na pošiljke, ki bi bile vržene v nabiralnike, pa ne bi bile frankirane z navedeno znamko, bo naslovna pošta nalepila portovno znamko za 0,50 din ter pristojbino izterjala od prejemnika.« Iz tega zapisa je povsem jasno, da je bil porto za neplačano doplačilnico v korist RK v enkratnem znesku, kar so takratni poštarji dobro vedeli, poleg tega pa so jih na to opominjale okrožnice. Res je, da Direkcija PTT ni bila pristojna za dogajanje v STT VUJA, vendar je z okrožnicami sproti obveščala o vsem poštnem dogajanju na tem območju in težko je verjeti, da bi sistem plačevanja porto pristojbine za doplačilnice bil drugačen, pa Direkcija PTT o tem ne bi obvestila svojih pošt z okrožnico.

Do sem je zgodba sorazmerno enostavna in zlato ne izgublja toliko svojega sijaja. Zapisane ugotovitve pa dajejo misliti naprej. Že s Stašo sva podvomila o pristnosti dopisnice, ki je v obravnavi. Poštarji so dobro vedeli, kakšen je »kazenski« porto za doplačilnice, zato se pojavi vprašanje, zakaj bi nalepil dve porto znamki, če pa to ni bilo potrebno, poleg tega pa je bilo znano, da so se te znamke težko dobile. S tem določilom pa niso bili tako dobro seznanjeni ostali; vedeli pa so, da je kazenska porto poštnina za neplačano ali premalo plačano poštnino dvojnna. Pojavi se torej sum, da dopisnica ni resnično potovala, ampak je bila »narejena« že takrat, ali pa celo pozneje, in to je tisto, kar zlatu jemlje sijaj.

K temu razmišljanju zanimivo pripevata druga dva odgovora, ki sem ju prejel. Matjaž Metaj piše, da je Statistič-

ni urad RS še leta 1953 objavljala statistične karte v rapalskih mejah, iz česar upravičeno sklepa, da leta 1951 Statistični urad OLO v Kopru ni obstajal. Ivan Krašnja, ki je poslal tretji odgovor, pa ugotavlja, da je bil v času STO pravični naslov koprskega OLO Istrski OLO in torej naslov na dopisnici ni povsem ustrezen (kar lahko zbudi dvom, da je bila dopisnica poslana leta 1951). Tudi zadnji reševalec je razmišljal o umeštnosti dveh porto znamk na dopisnici, nazadnje pa je podvomil o izvirnosti pretiska na dopisnici. K zadnjemu dvomu le toliko: če bi bil problem v pretisku ali žigih, bi bila naloga neprimerno zastavljena, saj ti elementi niso dobro vidni – zaradi tega sem pri vprašanju podal tudi podroben opis vseh posameznih elementov objekta.

Ker nisem verjel, da bo prišel še kak odgovor, sem začel pisati razlago, ki se je končala s prejšnjim stavkom, pred zapisanim rokom, v katerem bi naj poslali rešitve. Dan pred rokom pa me je presenetil še četrti odgovor, ki ga je poslal Franček Romih.

Romih je podrobno analiziral vse elemente na dopisnici. Ugotovil je, da na spodnji porto doplačilnici manjka pri pretisku en T in opozoril, da so znani ponaredki te znamke. Nazadnje ugotovil, da z dopisnico ni nič narobe, saj ima v dražbenem katalogu, od koder je kopirana, pripis fotoatest Krstič. Nadalje piše, da so se porto doplačilnice takrat težko dobile in je bila za člane kluba na voljo samo po ena ali pa še ta ne. Zato predpostavlja, da si je gospod Urleb izmislil način, kako do teh doplačilnic. Sam sebi bi naj napisal dopisnico in tako prišel do kar dveh znamk. Ker si je pisal kar v službo ni napisal niti svojega naslova (ulice in hišne številke), s čemer bi naj povečal vrednost svojega filatelističnega dela. Pri tem je ostalo odprto

vprašanje, kdo je doplačilnice nalepil. Če sledimo Romihovemu razmišljanju, bi to naj bil površni poštni uslužbenec, v kar pa avtorji tega nagradnega vprašanja iskreno dvomimo.

In kaj zapisati za konec? Veseli me, da se je vsaj nekaj filatelistov lotilo razmišljanja in proučevanja gradiva. Čeprav odziv ni bil ravno množičen, bom še kdaj poskusil najti kakšno tako vprašanje, pri katerem se vsi nekaj naučimo. In nagrada? V bistvu so si jo zaslužili vsi štirje, ki so sodelovali; za vse bom poskusil najti primerne nagrade.

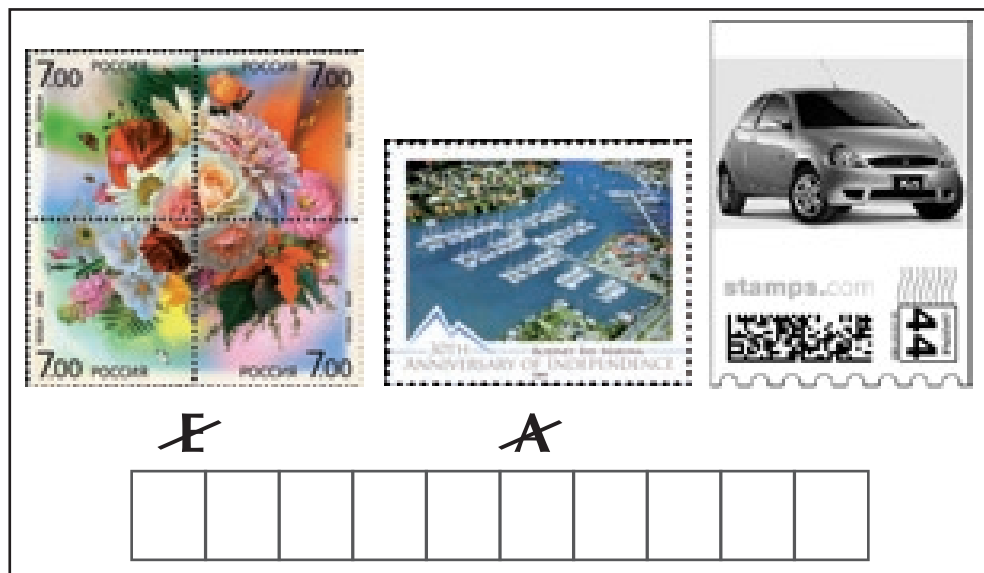
Bojan Bračič

Nadaljevanje s strani 47. V izčrpnem prispevku je razen podatkov o razstavi predstavljen gostitelj, Maribor. Nekatere njegove znamenitosti so prikazane s pomočjo znamk in fotografij.

Nagradna uganka

Pred vami je znova slikovni rebus, uganka, pri kateri je treba iz motivov na znamkah ugotoviti ustrezno besedo ali stavek. Tudi tokratni nagradni rebus je nekoliko drugače povezan s filatelijo in z znamkami.

Ob pravilni rešitvi boste dobili geslo tokratne nagradne uganka. Geslo je povezano s tradicionalnim esejem FZS s katerim Pošta Slovenije podpira delovanje zveze. Reševalcem uganka ne bi smela delala večjih težav. Med prispelimi pravilnimi rešitvami bomo izžrebali tri nagrajence, ki bodo prejeli tri eseje iz preteklih let. Rešitev nagradne uganke pošljite v ovojnici ali na dopisnici na naslov filatelistična zveza Slovenije, p.p. 1584, 1001 Ljubljana s pripisom »nagradna uganka« do vključno 31. avgusta 2011. Ne pozabite pripisati svojega naslova. Tako kot do sedaj bomo vse prispele ovojnice in dopisnice namenili mladim zbiralcem v filatelističnih krožkih po Sloveniji. Pri pošiljanju zato uporabite pošne znamke ali celine, ki jih je sicer težje najti med pošiljkami po domovini.

Robert Jordan

Vse najboljše zate!

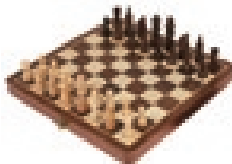
Posta Slovenije d.o.o., Slomškov trg 10, Maribor

KOPALNI DARILNI SET

KNJIGA ILUSTRIRANA ENCIKLOPEDIJA ŽIVALI IN KNJIGA ČOKOLADA

IGRA ŠAH IZ LESA

SREBRNA VERIŽICA Z OBESKOM IN VGRAJENIMI KRISTALI SWAROVSKI

IGRA SUDOKU

DARILNI GRAM ZLATA

DARILNI BONI TERME KRKA

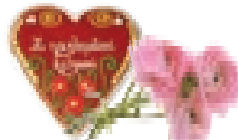
DARILNI BONI COCOON IN DARILNI BONI LISCA

DARILNI BON ZA OSEBNE POŠTNE ZNAMKE

DARILNI BON ZA PANORAMSKI LET Z JADRALNIM PADALOM ALI ZA PANORAMSKI LET Z LETALOM ZA TRI OSEBE

SRČEK IZ LECTA IN TRI SVEŽE SEZONSKO CVETLICE

BONBONJERA GRIOTTE, 204 g

SET SKODELIC JIN JANG

SREBRNA RADGONSKA PENINA Z ZLATOM*

BELO VINO ZELEN*

JAGODNI IZBOR RANINA*

TERANOV LIKER*

Pridružujemo si pravico do spremembe programa. Fotografije so simbolične. *Minister za zdravje opozarja: Uživanje alkohola lahko škoduje zdravju!

Presenetite pravo osebo ob pravem trenutku.

LX-telegram lahko oddate na **najbližji pošti**, na brezplačni telefonski številki **080 14 10** ali na **www.posta.si**, kjer si lahko ogledate celotno ponudbo.

20 novih LX-daril

Brezplačna telefonska številka
080 14 10

Zanesljivo vsepovsod
POŠTA SLOVENIJE
POŠTA IN FINANCE